

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige
universitet
Fakultet for samfunnsvitenskap
og teknologiledelse
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Alexander Thanem

Nyhetsmedier og innvandrere:

En kvantitativ studie av nordmenns uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og i Midtøsten

Masteroppgave i sosiologi

Trondheim, August 2014

Alexander Thanem

Nyhetsmedier og innvandrere: En kvantitativ studie av nordmenns uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og i Midtøsten.

Masteroppgave i sosiologi
Trondheim, August 2014

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
Fakultetet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse,
Institutt for sosiologi og statsvitenskap.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Forord

Denne masteroppgaven representerer for meg både en avslutning på studentlivet og starten på et nytt kapittel. Oppgaven har vært en stor læringsprosess, hvor jeg underveis både har opplevet medganger og motganger. Med en særlig interesse for mediesosiologien og innvandringstemaer har det vært morsomt å kunne kombinere nettopp disse to temaene. Selv om det har vært et stort og utfordrende felt å gå inn i, har jeg lært utrolig masse underveis og jeg håper å kunne komme i en situasjon hvor jeg kan bygge videre på denne kunnskapen og erfaringen.

Takk til veilederen min Toril Aalberg for gode tilbakemeldinger og hjelp underveis, i tillegg til tilgang på datasett fra tidligere undersøkelser, noe jeg er veldig takknemlig for. Jeg vil også takke Veronica Fagerland Kroknes for tidligere interessante og gode dataøvinger innen statistikk, noe som medførte at jeg fikk en mye større interesse for mer avansert statistikk.

Jeg vil til slutt også takke min forlovede Tonje Zahl for korrekturlesing og hjelp underveis. En stor takk også for at du har holdt ut med en «masteroppgave-student-alltid-på-jobb» de siste månedene.

Alexander Thanem

Trondheim, August 2014

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Abstrakt

Innvandring og integrering er temaer som i Norge ofte får stor medieoppmerksomhet både i debatter og i det løpende nyhetsbildet. Tendensen er at nyhetsmedier ofte har en problemfokuset tilnærming til temaet, hvor mangfoldet i innvandrerbefolkningen sjeldent kommer til syne. Ettersom nyhetsmedier for mange kan fungere som en sentral informasjonskilde om innvandrerbefolkningen, er det derfor viktig å kartlegge hvilken rolle og betydning nyhetsmedier har for holdninger og følelser til innvandrere. Tidligere forskning har ofte lagt økonomiske og kulturelle resonnering til grunn for å forklare fordommer i befolkningen, hvor relativt få studier har undersøkt effekten av nyhetsmedier. I denne oppgaven undersøker jeg hvilken rolle nyhetsmedier har for befolkningens følelser til to ulike innvandrergrupper: innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere fra land i Midtøsten, gjennom en web-undersøkelse basert på den norske befolkningen. Funn i studien indikerer at nyhetsmedier har en sentral betydning for følelser til innvandrergruppene. Hvilke nyhetsmedier og kanaler den enkelte eksponeres for viser seg også å være av betydning for følelsene til innvandrergruppene. Basert på funn i denne oppgaven oppfordrer jeg til at nyhetsmedier i større grad bør bli inkludert i undersøkelser av befolkningens holdninger og følelser til minoriteter.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon.....	10
2. Teori og tidligere forskning.....	13
2.1 Holdninger til innvandrere som forskningsfelt.....	13
2.2 Holdninger knyttet til ulike innvandrergupper.....	18
2.3 Representasjon av innvandrere i nyhetsmedier.....	22
2.4 Effekten av nyhetsmedier som informasjonskilde.....	27
2.4.1. Kultivasjonsteorien.....	27
2.4.2. Dagsordenfunksjonen.....	31
2.4.3. Programinnhold og preferanser.....	33
2.5 Problemstilling og hypoteser.....	36
3. Data og metode.....	39
3.1 Utvalg og rekruttering.....	39
3.2 Avhengige variabler.....	41
3.3 Uavhengige variabler.....	43
3.4 Mellomliggende variabler.....	46
3.5 Analysens begrensninger.....	47
4. Analyse.....	49
4.1 Identitets- og interesse- og informasjonsbaserte utgangspunkt.....	52
4.2 Nyhetsmedier og kontrollvariabler.....	54
4.3 Politisk preferanse og polarisering.....	63
4.4 Mellomliggende variabler.....	67
4.5 Drøfting av modellens kvalitet.....	70
5. Diskusjon og oppsummering.....	73
5.1 Nyhetsmedier i samfunnet.....	75
Referanseliste.....	79
Appendiks A.....	87

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Tabeller

Tabell 1: Deskriptiv statistikk: Følelser til innvandrere fra land sør i Asia og i Midtøsten.....	42
Tabell 2: Deskriptiv statistikk: uavhengige variabler.....	45
Tabell 3: Deskriptiv statistikk: mellomliggende variabler.....	47
Tabell 4: Regresjonsanalyser.....	56
Tabell 5: Regresjonsanalyser med inkludering av mellomliggende variabler.....	68

Figurer

Figur 1: Teoretisk modell av forventet kausal sammenheng av informasjonsspredning.....	16
Figur 2: Illustrasjon av tostegshypotesen.....	36
Figur 3: Termometer som måler følelser til ulike innvandregrupper.....	42
Figur 4: Utvalgets gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere fra land i Midtøsten.....	49
Figur 5: Utvalgets gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere, innvandrere fra land sør i Asia og land i Midtøsten.....	51
Figur 6: Betinget effektplott av alder basert på gjennomsnitt.....	62
Figur 7: Antatt årsakskjede mellom nyhetsmedier, partipreferanse og følelser til innvandrere.	64
Figur 8: Eksempel på årsakskjede + Z effekt, der Z er mellomliggende.....	69

1. Introduksjon

I Norge har vi de siste tiårene vært vitne til en overgang fra et forholdsvis homogent til et mer mangfoldig og flerkulturelt samfunn. På slutten av 1960-tallet begynte innvandringsbølgene som siden har ført til en av vår tids største samfunnsendringer (Giske 2006). Selv om Norge i dag kan karakteriseres som et flerkulturelt samfunn, hvor fokus på integrering står sterkt i innvandringspolitikken (NOU 1995: 12; NOU 2004: 20), er vi likevel ett av landene innenfor OECD¹ der flest ønsker å redusere innvandringen til landet (OECD nr. 3 (2010)). Eventuelle fordommer og fremmedfrykt må tas på alvor for å kunne bygge gode samfunn med rom for mangfold (St.meld. nr. 6 (2012-2013)). Jeg anser kartlegging av nordmenns holdninger og følelser til innvandrere som sentralt og nødvendig i den stadig flerkulturelle utviklingen av samfunnet. Kartlegging kan gi bedre oversikt og forståelse, samtidig som det kan være første steg i retningen av tiltak for å bedre integreringen. Jeg ønsker derfor å benytte min masteroppgave til å forske videre på holdninger og følelser til innvandrere, hvor tema i tillegg til å være interessant, fortsatt fremstår som dagsaktuelt.

Til tross for at det er forsket mye på holdninger og følelser til innvandrere, er det likevel få studier som kople holdninger eller følelser til innvandrere opp mot informasjon formidlet gjennom nyhetsmedier (Potter 1993 i Lubbers, Scheepers og Vergeer 2000; Strabac, Thorbjørnsrud og Jenssen 2012: 176). Jeg anser informasjonen som er tilgjengelig om innvandring og innvandrere som sentral, om ikke avgjørende, i meningsdannelsen hos majoriteten. Ved siden av utdanning og personlige erfaringer, kan nettopp nyhetsmedier betraktes som en sentral kilde til kunnskap og informasjon om innvandrere. Selv om nyhetsmedier kan betraktes som en informasjonskilde innen en rekke ulike temaer, er innvandring og integrering temaer som i det løpende nyhetsbildet og i debatter får en særlig stor oppmerksomhet (IMDI 2009a). Ettersom nyhetsmedier for mange antakeligvis er en av de viktigste informasjonskildene om innvandring, medfører dette at jeg stiller spørsmål hvilken rolle nyhetsmedier har i forhold til majoritetens holdninger og følelser til innvandrere. Til tross for at det de senere årene har det vært en utvikling i mediebildet i retning av en normalisering av mangfold og det flerkulturelle samfunnet (St.meld. nr. 6 (2012-2013)), viser flere studier at nyhetsmedier fortsatt har en problemfokuset tilnærming til temaet (Eide og

¹ Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Simonsen 2007; Falkenberg og Nilsen 2009; OECD nr. 3 (2010)). Dette innebærer at innvandrere blant annet portretteres som et problem eller en trussel ovenfor samfunnet, hvor mangfoldet sjelden kommer frem.

Fåtalet av studier som undersøker effekten av informasjon på holdninger til innvandrere, benytter gjerne begrepet «innvandrere» i en generell form hvor de ikke skiller mellom innvandrere etter landbakgrunn. Jeg vil argumentere for at det kan være hensiktsmessig å skille mellom innvandrere etter landbakgrunn eller område, ettersom mangfoldet i innvandrerbefolkningen kan betraktes som enormt. Innvandrere i Norge utgjør ikke en homogen gruppe, men er et resultat av alt fra europeiske arbeidsinnvandrere til afrikanske og asiatiske flyktninger (NOU 2008: 14). Det er derfor ikke gitt at eventuelle fordommer nødvendigvis er rettet mot innvandrere som en helhet, men kanskje i større grad mot enkelte grupper, kulturer eller religioner. Det samme gjelder medias representasjon av innvandrere, hvor enkelte grupper kanskje mottar stor oppmerksomhet, mens andre knapt er synlige.

Som følger av det store mangfoldet i innvandrerbefolkningen vil jeg konsentrere meg om nordmenns uttrykte følelser til to innvandrergrupper, innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere fra land i Midtøsten. Både sør-Asia og Midtøsten representerer to sentrale geografiske områder som står for en stor andel av den ikke-europeiske innvandringen til Norge. Likevel er det interessant å undersøke nordmenns uttrykte følelser til nettopp disse innvandrergruppene, fordi de skiller seg substansielt fra hverandre på flere sentrale områder. Dette innebærer blant annet forskjeller i integrering og økonomisk selvhjulpenhet, men også forskjeller innen kultur og religion. Dersom nyhetsmedier fremmer enkelte religioner, kulturer, land og grupper i større grad enn andre, er det naturlig å anta at dette kan ha betydning for befolkningens persepsjon og holdninger til de ulike grupperingene. Med andre ord kan det være at nyhetsmedier i ulik grad påvirker våre holdninger og følelser til innvandrergruppene. Ved å ta utgangspunkt i nordmenns uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og til innvandrere fra land i Midtøsten, er målet i denne studien å undersøke i hvilken grad konsumering av nyhetsmedier påvirker nordmenns følelser til hver av innvandrergruppene. Argumentasjonen medfører at studiens overordnede problemstilling er som følger:

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

«Hvilken rolle har nyhetsmedier når det kommer til uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og til innvandrere fra land i Midtøsten?».

Analysen i denne studien baserer seg på data fra en web-undersøkelse gjennomført i 2010. I undersøkelsen besvarte et utvalg nordmenn ulike spørsmål relatert til innvandring og innvandrere, og i tillegg om ulike innvandrergrupper. For å besvare den overordnede problemstillingen vil jeg ta utgangspunkt i tidligere forskning på feltet, samt i nærliggende og relevant teori som kan være redskap for tolkning av ulike funn. De to mest sentrale teoretiske utgangspunktene i studien anses å være ulike elementer knyttet til kultivasjonsteorien og dagsordenfunksjon, som har til felles at de kan forklare hvordan media kan ha en påvirkningskraft på mottakerne.

Min studie kan betraktes som et bidrag til mediesosiologien, og anses som sosiologisk relevant ettersom jeg undersøker samspillet mellom nyhetsmedier, mennesker og samfunnet (Korsnes 2008: 189-190). Aalberg og Elvestad (2012: 8) argumenterer for at det er en stor overlapping mellom ulike disipliner innenfor medieforskningen, hvor det verken er enkelt eller ønskelig å trekke et skarpt skille mellom disiplinene. Selv om en del av det teoretiske rammeverket i denne studien ikke eksplisitt er forankret i den tradisjonelle og klassiske sosiologien, er de forankret i mediesosiologien, hvor flere av teoriene er inspirert av blant annet interaksjonismen. Mens sentrale spørsmål for humanistene innebærer hva teksten vil formidle eller hvilket budskap som ligger i teksten, omhandler mediesosiologien i større grad teksten i relasjon til andre forhold i media og i samfunnet forøvrig. Mediesosiologiske problemstillinger kan gjerne være koplet til hvem som står bak teksten, hva som er formålet med teksten, hvordan teksten blir tolket av ulike grupper, og hvilke konsekvenser dette kan få for samfunnet (Aalberg og Elvestad 2012: 9).

Selv om effekten av nyhetsmedier vil være i fokus i min oppgave, vil jeg forsøke å ha en noe helhetlig tilnærming til tema hvor jeg ikke vil anse nyhetsmedier som en isolert påvirkningseffekt, men som en del av et mer helhetlige bildet. Med andre ord er det for enkelt å undersøke mediepåvirkning med utgangspunkt i en stimulus-respons-tankegang; følelser til innvandrere må ses i sammenheng med andre påvirkningsprosesser i samfunnet.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

2. Teori og tidligere forskning

I dette kapitlet vil jeg se nærmere på tidligere forskning og teori relatert til holdninger og følelser til innvandrere. Jeg anser det som viktig å betrakte en eventuell påvirkning i lys av tidligere forskning, hvor jeg ønsker å se rollen til nyhetsmedier i et større perspektiv enn en isolert påvirkning. Dette medfører at man kan betrakte kapitlet som todelt, hvor jeg først belyser mer generell teori og forskning knyttet til holdninger til innvandrere og ulike innvandrergrupper, før jeg deretter belyser forskning knyttet til nyhetsmediers representasjon av innvandrere og teori relatert til mediepåvirkning. Jeg vil avslutte denne delen av oppgaven med å rette enkelte hypoteser som baserer seg på teorien og den tidligere forskningen som er gjennomgått.

2.1 Holdninger til innvandrere som forskningsfelt

Holdninger til innvandrere som forskningsfelt er preget av en rekke ulike teoretiske perspektiver og utgangspunkt, noe som medfører at jeg anser en kategorisering av relevante teoretiske perspektiver som hensiktsmessig for å få en oversikt over litteraturen. Ofte har faglitteraturen konsentrert seg om særlig to hovedkilder eller utgangspunkt som begge er funnet å ha stor betydning for dannelsen av holdninger til innvandring og innvandrere. Selv om det eksisterer flere betegnelser på disse utgangspunktene, vil jeg som Sides og Citrin omtale disse som *interesse* og *identitet*. Utgangspunktene har flere fellestrekk, blant annet vektlegger de begge den enkeltes motivasjon til å inneha fordommer mot innvandrere. De har også til felles at fordommene er en konsekvens av at innvandrere representerer en eller annen form for trussel. Det som imidlertid skiller de teoretiske utgangspunktene er innholdet i trusselen, og om dens opprinnelse ligger i objektive sosiale og økonomiske forhold eller i kulturelle og psykologiske predisposisjoner (Sides og Citrin 2007). Ettersom identitet- og interessebaserte utgangspunkt har vist seg å være svært sentrale for å forklare majoritetens holdninger til innvandrere, vil jeg nå kort oppsummere noe av det essensielle innen hvert av utgangspunktene.

Innenfor det man kan betegne som interessebaserte teorier er det en etnisk konkurranse over knappe ressurser som er det motiverende grunnlaget for en motstand mot innvandring og innvandrere (Sides og Citrin 2007: 478). Dette innebærer ofte en konkurranse om økonomiske

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

ressurser, hvor innvandrere kan representere en byrde som konkurrerer om de samme knappe ressursene. Innvandrere kan for eksempel fremstå som konkurrenter i arbeidsmarkedet, hvor særlig personer med lav utdanning og inntekt kan oppleve at innvandrere representerer konkurrenter. Personer med høyere utdanning er på sin side mer skjermet fra denne konkurransen, ettersom konkurransen i arbeidsmarkedet i første rekke antas å være innen ufaglærte eller lavtutdannede yrker (Dustmann og Preston 2007). Motsatt kan også innvandreres fravær fra arbeidsmarkedet og en avhengighet av velferdsgoder fremstå som en byrde for majoriteten, ettersom skatt og avgifter som går til velferdsgoder kan være et initiativ til å få mer negative holdninger til innvandrere (Aalberg, Iyengar og Messing 2011: 98). Ved begge tilfeller kan innvandrere oppleves som en byrde, ettersom de fremstår som en økonomisk «trussel» for majoriteten.

Dustmann og Preston (2007) finner likevel at avhengighet av vertslandets velferdsgoder har en større og viktigere rolle for majoritetens holdninger til innvandrere, sammenlignet med bekymringer rundt konkurranse i arbeidsmarkedet. Dersom dette er tilfelle vil innvandreres fravær fra arbeidsmarkedet og en avhengighet av velferdsgoder i større grad være en motivasjon til å ha fordommer til innvandrere. På denne måten kan innvandrere oppfattes å være en belastning for velferdssamfunnet, noe som kan frembringe motstand og fordommer. De interessebaserte utgangspunktene får støtte av flere empiriske studier (Mayda 2005; Dustmann og Preston 2007; Hooghe et al. 2009), og kan anses som sentrale for å forstå enkelte gruppers motivasjon for å inneha fordommer mot innvandrere.

Innenfor det man kan betegne som identitetsbaserte teorier er det en favorisering av egne verdier og identiteter som er det motiverende grunnlaget for å ha fordommer mot innvandring og innvandrere. For mennesker som føler en sterk nasjonal identitet og patriotisme, kan grupper med andre verdier oppfattes å true nasjonens særegne identitet og frembringe fiendtlighet hos majoriteten (Sides og Citrin 2007: 479). Med andre ord kan en forventning om homogenitet i verdisyn og normer medføre at et kulturelt mangfold kan fremstå som en trussel for majoritetens livssyn (Green 2009: 44). Dette medfører naturlig nok at det er innvandrergrupper som i stor grad avviker fra norske verdier og normer som først og fremst representerer en trussel. Et begrep som sjelden eksplisitt nevnes, men som jeg finner nært knyttet til det identitetsbaserte utgangspunktet, er begrepet etnosentrisme. Begrepet illustrerer tilfeller hvor man vurderer andre samfunn, kulturer, verdier, normer og praksiser

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

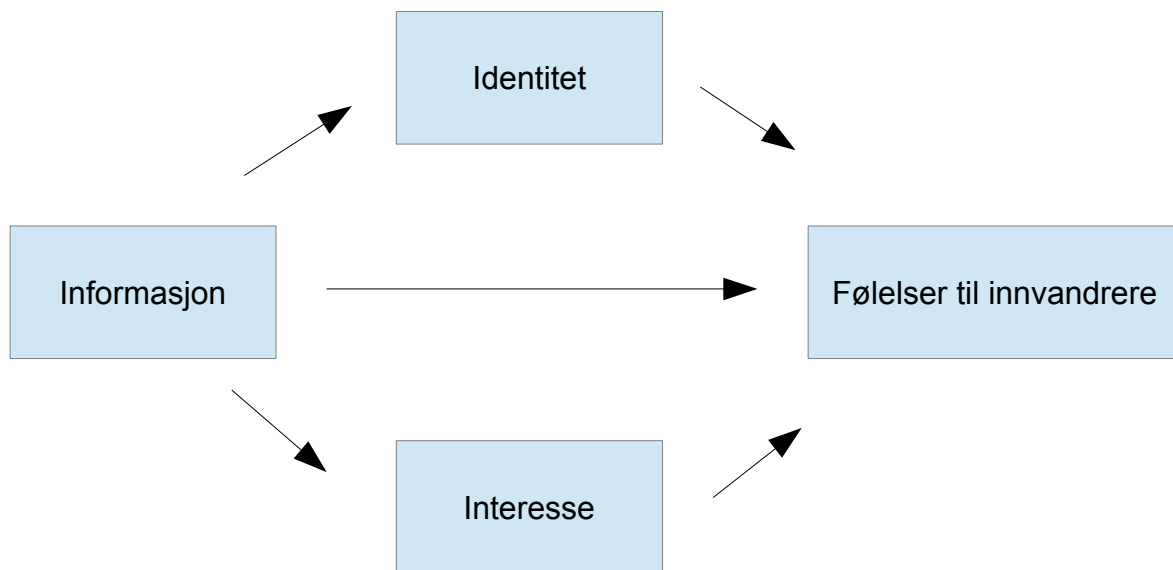
basert på de kulturelle forståelsesrammene som preger ens eget samfunn. For eksempel kan man bruke den norske kulturen, inklusive verdier og normer, for å vurdere innvandrere med andre kulturer, verdier og normer. Det kulturelle mangfoldet kan bli en trussel i tilfeller hvor for eksempel verdiene i stor grad avviker fra de norske. Flere studier finner at identitetsbaserte utgangspunkt, også betegnet som ikke-økonomiske utgangspunkt, er sentrale i forklaringen på fordommer til innvandring og innvandrere (Burns og Gimpel 2000; Dustmann og Preston 2007).

Sides og Citrin (2007) påpeker hvordan tidligere forskning har viet mye oppmerksomhet til interesse- og identitetsbaserte utgangspunkt, mens det i liten grad har vært fokusert på kunnskap og informasjon. Strabac et al. (2012: 176-178) argumenterer for at kunnskap og informasjon om innvandring og innvandrere er opplagt å ha en betydning for hvilke holdninger man har til innvandring og innvandrere. Mens utdanningsnivå ofte er benyttet i empiriske studier som et mål på eksponering av informasjon formidlet gjennom utdanningssystemet, er eksponering av informasjon formidlet gjennom massemedia sjelden benyttet. Det kan være at et fravær av fokus på media som informasjonskilde kan være forårsaket av en mangel på hensiktsmessige data (Strabac et al. 2012). I tillegg kan fraværet være en konsekvens av at det i tverrsnittundersøkelser er vanskelig å bevise en direkte påvirkning fra media, fordi påvirkningen skjer i samspill og vekselvis med andre påvirkningsprosesser.

Jeg vil derfor, som Sides og Citrin (2007) og senere Strabac et al. (2012), inkludere en tredje kategori, *informasjon*. Dette innebærer relevant kunnskap og informasjon befolkningen behøver for å kunne inneha holdninger og meninger om innvandring og innvandrere. Dette kan innebære en objektiv og korrekt informasjon, men det kan like gjerne kan være informasjonen som innebærer spredning av stereotyper. Informasjon om innvandrere kan erverves gjennom en rekke ulike informasjonskilder, blant annet gjennom utdanningssystemet, personlig erfaringer og relasjoner, og ikke minst media og nyhetsmedier. Mens utdanningsnivå ofte er benyttet i empiriske studier som et mål på eksponering av informasjon formidlet gjennom utdanningssystemet, er media sjelden benyttet som informasjonskilde om innvandrere (Strabac et al. 2012: 176).

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Figur 1: Teoretisk modell av forventet kausal sammenheng av informasjonsspredning.

Selv om de teoretiske utgangspunktene (interesse, identitet og informasjon) på enkelte områder er uavhengige, anser jeg de på flere områder også som komplementære. Figur 1 illustrerer hvordan jeg antar en kausal sammenheng kan være. Dette innebærer en antakelse om at fordommer som bygger på identitets- og interessebaserte utgangspunkt i flere tilfeller kan være en konsekvens av informasjon som er formidlet gjennom informasjonskanaler som utdanningssystemet, personlige relasjoner eller nyhetsmedier. For eksempel kan man anta at mediedekning av tvangsekteskap kan bidra til å bygge oppunder en favorisering av egne verdier og identiteter, hvor resultatet for enkelte kan bli en økt følelse av en kulturell avstand til innvandrere. Tilsvarende kan man anta at en mediedekning av for eksempel trygdesvindler blant innvandrere kan bidra til en økt oppfatning av innvandrere som en økonomisk belastning for samfunnet (Blom 2011: 22). Eksemplene illustrerer hvordan informasjon kan være sentralt for de interesse- og identitetsbaserte utgangspunktene.

Informasjonsspredningen kan også innebære informasjon som virker positivt inn på følelsene til innvandrere. For eksempel kan man anta at en nøytral informasjonsspredning som formidler mangfold i innvandrerbefolkningen kan bidra til en bedre innsikt og forståelse av minoritetsgruppene, noe som videre kan bidra til å redusere en favorisering av egen kultur og forståelsen av innvandrere som en økonomisk byrde. Man kan argumentere for at kausaliteten

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

også går motsatt vei, slik at ulike syn og følelser til innvandrere bidrar til formidling av informasjon. Dette gjelder særlig når man formidler egen informasjon i form av egne meninger i interaksjon med andre aktører. Jeg har likevel valgt å beholde den teoretiske modellen (figur 1) med utgangspunkt i at informasjon allerede er «tilgjengelig» i samfunnet. Dette fordi jeg fokuserer på medier som sprer informasjon gjennom en massekommunikasjonskanal, fra en eller få sendere, til mange mottakere.

Uavhengig av teoretisk utgangspunkt indikerer tidligere forskning at det er en sterk sammenheng mellom utdanning og holdninger til innvandrere, hvor personer med høyere utdanning er funnet å ha mer liberale holdninger til innvandring og innvandrere enn personer med lavere utdanning (Mayda 2005). Jenssen og Engesbak (1994) påpeker at det finnes mange ulike tolkninger av effekten av utdanning, hvor det teoretiske utgangspunktet kan være av betydning for tolkningene. Interessebaserte forklaringer anser ofte høyere utdanning å lede til jobber med høy sosial status og høyere inntekt, noe som i større grad beskytter fra en direkte konkurranse med innvandrere på arbeid- og boligmarkedet. Identitetsbaserte forklaringer anser høyere utdanning å overføre mer liberale verdier, noe som følgelig reduserer fordommer (Dustmann og Preston 2007). Selv om de fleste vektlegger de interesse- og identitetsbaserte forklaringene når de skal forklare forskjeller i holdninger som følge av utdanning, finnes det også noen som går direkte på det informasjonsbaserte utgangspunktet. Blénesi (2003: 115) argumenterer for at høyere utdanning vil øke den kognitive kompetansen, og dermed gjøre folk mer motstandsdyktig mot fiendtlig propaganda om innvandrere og mer i stand til å forstå faktiske konfliktsituasjoner. Dersom dette er tilfelle kan man anta at personer med lavere utdanning kanskje i større grad vil bli påvirket av nyheter som for eksempel kopler innvandrere og kriminalitet.

Det er ikke bare ved utdanning at det eksisterer forskjeller i befolkningen når gjelder holdninger til innvandrere. En rapport fra Statistisk sentralbyrå som tar for seg holdninger til innvandring og innvandrere, viser hvordan nordmenns holdninger til innvandrere varierer etter ulike bakgrunnsfaktorer. Studien finner at kvinner og menn i hovedsak er overens i holdningen til innvandrere, med unntak av enkelte spørsmål der kvinner er noe mer liberale. Videre finner de at de eldste er gjennomgående mer skeptiske til innvandring og innvandrere enn andre aldersgrupper. Til slutt finner de også at personer som bor i tettbygde og urbane områder viser mer velvilje enn andre. En årsak til dette antas å være at de som bor i tettbygde

strøk i større grad har personlig kontakt med innvandrere enn de som bor i mer rurale boligstrøk (Blom 2013).

2.2 Holdninger knyttet til ulike innvandrergupper

Tidligere forskning på holdninger og følelser til innvandrere har ofte benyttet begrepet «innvandrere» i en generell form, hvor man sjelden skiller innvandrere etter landbakgrunn. Det er likevel flere empiriske studier som tar for seg ulike innvandrergruppers opplevde diskriminering i arbeidsmarkedet. Somaliere og irakere er innvandrerguppene som hyppigst rapporterer om opplevd forskjellsbehandling i arbeidsmarkedet. Begge disse landgrupperingene kjennetegnes av en relativt kort botid, lav utdanning og lav deltakelse i arbeidslivet. De er med andre ord grupper som er mindre inkludert og har lavere deltakelse på viktige samfunnsarenaer sammenlignet med andre innvandrergupper.

Det er likevel usikkert om diskrimineringen mot for eksempel irakere er en konsekvens av integreringen, landbakgrunn eller en konsekvens av religiøs tilknytning. Motsatt er innvandrere fra Sri Lanka den innvandrergruppen der færrest har opplevd diskriminering i arbeidsmarkedet (Tronstad 2009). Selv om diskriminering mot en innvandrergruppe ikke eksplisitt illustrerer fordommer, kan det likevel være et uttrykk for en marginalisering. Flere studier finner at særlig innvandrere med muslimsk bakgrunn opplever mer diskriminering i arbeidsmarkedet enn de som ikke har muslimsk bakgrunn (Aldridge 2006; Bisin, Vierder, Patacchini og Zenou 2008; Tronstad 2009; Blom 2011). Det kan dermed være at diskriminering av innvandrere fra for eksempel Irak, egentlig er en konsekvens av religiøs tilknytting, hvor diskrimineringen er rettet mot islam og muslimer.

Når muslimer i større grad enn andre innvandrere er utsatt for diskriminering i arbeidsmarkedet, finner jeg begrepet islamofobi nærliggende for å forstå hvorfor. Islamofobi illustrerer en fiendtlighet eller motstand som er rettet mot islam og muslimer, og er i motsetning til tradisjonell rasisme ofte akseptert som naturlig og legitimt ettersom stigmatiseringen skjer på bakgrunn av noe som er kulturelt betinget og ikke biologisk bestemt (Aldridge 2006: 146). Litt forenklet kan man si at fordommer mot muslimer ofte er ansett som legitimt, fordi man betrakter det å være muslim som et bevisst og «fritt» valg. Prosessen med å bruke fysiske karakteristikk som hudfarge og fysiognomi til å stigmatisere kulturelle grupperinger, medfører at islamofobi kan betegnes som en kulturell rasisme. I tillegg kan

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

synlige religiøse og symbolske kjennetegn som for eksempel hijab og turban bli fokus for en stigmatisering og trakassering. Når slike symboler ikke er synlig, avtar også trakasseringen. Et eksempel på dette er Tatar-samfunnet i Finland, hvor muslimer med tyrkisk bakgrunn er godt integrerte i det finske samfunnet, der de viser få eller ingen kjennetegn som illustrerer at de er muslimer. Som følger av dette har de unngått en trakasseringen som andre muslimer i Finland har blitt utsatt for (Aldridge 2006: 146-149). Dette illustrerer hvordan fordommer kan være rettet direkte mot muslimer, hvor landbakgrunn og det at man er «innvandrere» tilsynelatende har mindre betydning.

Et spørsmål blir hvorfor akkurat muslimer er en gruppe som er særlig utsatt for diskriminering. Runnymede Trust (som sitert i Aldridge 2006: 147-148) trekker frem flere vanlige oppfatninger av islam og muslimer som kan knyttes til islamofobi. En av oppfatningene innebærer at man anser religionen å ha lite til felles med andre kulturer, og at den dermed kan fremstå som mindreverdige til vestlige livssyn og filosofier. En annen vanlig oppfatning innebærer at man anser religionen å representere en trussel for vestlige verdier og livssyn ved at den blant annet legitimerer terrorisme. I tillegg blir den islamske tradisjonene ansett som primitive, barbariske, undertrykkende og irrasjonelle. Også her vil jeg trekke en parallell til etnosentrisme, hvor man i bruker egen kultur som målestokk for å vurdere andre kulturer og religioner, hvor islam og muslimer kan fremstå som mindreverdige på bakgrunn av at kulturen i større grad avviker fra den norske.

Flere studier har tidligere forsøkt å undersøke utbredelsen av islamofobi, eller nærmere bestemt om følelser og holdninger til muslimske innvandrere er kaldere og mer negative enn til ikke-muslimske innvandrere. Strabac, Aalberg og Valenta (2013) finner at uttrykte holdninger til muslimske innvandrere *ikke* er mer negative enn til innvandrere generelt. Ved å ta utgangspunkt i data fra Norge, Sverige, USA og Storbritannia, gjennomførte de en eksperimentell manipulasjon i forsøk på å finne utbredelsen av islamofobi. Ved å dele utvalget i to sub-utvalg med omtrent lik størrelse, ble det ene utvalget stilt et sett spørsmål om muslimske innvandrere mens det andre utvalget ble stilt samme spørsmål, men om innvandrere generelt. Dette la grunnlaget for to holdningsskalaer; en for muslimske innvandrere og en for innvandrere generelt. I Norge og Sverige fant de ingen signifikante forskjeller mellom uttrykte holdninger til muslimske innvandrere og innvandrere generelt. I USA og Storbritannia fant de derimot at respondentene uttrykte betydelig mer positive

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

holdninger til muslimske-innvandrere enn til innvandrere i generell form. Studiens funn avviker likevel fra andre studier, hvor de fleste finner at utbredelsen av islamofobi er større enn til innvandrere generelt. Et eksempel er en studie av Strabac og Listhaug (2008) som med utgangspunkt i data fra European Values Survey (1999-2000) gjennomførte en flernivåanalyse av 17 vest-europeiske land, hvor de undersøkte fordommer mot muslimske innvandrere. I 13 av de 17 landene var fordommene mot muslimske innvandrere signifikant høyere enn fordommene til innvandrere generelt. Dette samsvarer med flere studier som finner at utbredelsen av islamofobi er større enn en generell fordommer mot innvandrere (Aldridge 2006; Strabac og Listhaug 2008; Helbling 2010).

Et potensielt problem som påpekes i studien til Strabac et al. (2013), som også er relevant for flere andre studier, er problemet med å bruke «innvandrere» som en referansekategori for å måle holdninger til muslimer og muslimske innvandrere. Dette fordi respondenter som besvarer spørsmål om innvandrere i en generell form faktisk kan tenke på muslimske innvandrere mens de besvarer spørsmålene. På denne måten kan det være vanskelig å skille målene fra hverandre. Det kan også være at det er de som uttrykker seg skeptiske til innvandrere som først og fremst også er skeptiske til muslimske innvandrere. Helbling (2008) problematiserer forholdet og sammenhengen mellom det han betegner som xenofobi (fremmedfrykt) og islamofobi². Ved å gjennomføre en faktoranalyse fant han at mål på islamofobi og xenofobi hadde samme underliggende faktor. Altså at personer som tenderer til å ha xenofobiske holdninger ofte også har islamofobiske holdninger, og motsatt. Likevel påpeker Helbling at det er usikkert om islamofobi bare er en konkretisering av xenofobi, ettersom det kan være tilfelle at samme personer har fordommer mot innvandrere og muslimer av forskjellige årsaker. For eksempel kan det være at fordommer mot muslimske innvandrere i større grad sammenheng med ulike religiøse stereotypier, mens fordommer til innvandrere generelt i større grad har sammenheng med deres økonomiske innflytelse på arbeidsmarkedet. Dette illustrerer hvordan «innvandrere» som mål kan fremtre som en noe grov og unyansert tilnærming, ettersom det kan være ulike årsaker til fordommer som følge av hvilke innvandreregrupper man betrakter.

Ved inngangen til 2013 var det bosatt i overkant av 710 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Norge, noe som utgjør rundt 14 prosent av Norges befolkning. Dette

² Tradisjonelt har xenofobi blitt benyttet som en betegnelse på frykt eller hat av fremmede, ofte som et synonym til fremmedfrykt (Yakushko 2009).

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

innebærer arbeidsinnvandrere, flyktninger, asylsøkere og familieinnvandrere fra store deler av verden, både fra europeiske og ikke-europeiske land (Høydahl 2014). Blant innvandringen til Norge representerer sør-Asia og Midtøsten to sentrale geografiske områder som står for en stor andel av den ikke-europeiske innvandringen til Norge.

Felles for innvandringen fra land sør i Asia, slik som India og Sri Lanka, er en relativt lang botid i Norge. Tar vi utgangspunkt i for eksempel India, kom de første indiske innvandrere til Norge tidlig på 1970-tallet og den indiske innvandrergruppen var lenge en av de største ikke-europeiske innvandrergruppene i Norge. Det samme er tilfelle ved innvandringen fra Sri Lanka, hvor sri lankiske innvandrere begynte innvandringen til Norge på 1980-tallet. Både indiske og sri lankiske innvandrere har i dag en høy sysselsetting og utdanningsdeltakelse i Norge, hvor andelen norskfødte med indiske eller sri lankiske foreldre som tar høyere utdanning både er høyere enn flere andre innvandrergrupper og for den øvrige befolkningen. De er med andre ord en gruppe som er relativt godt integrert i det norske samfunnet. Som en konsekvens av sysselsettingen i arbeidsmarkedet har indiske og sri lankiske innvandrere ofte har en høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, og er lite avhengig av økonomisk støtte i form av velferdsgoder (IMDI 2009b).

Innvandringen fra land i Midtøsten skiller seg fra innvandringen fra land sør i Asia på flere områder. Tar vi utgangspunkt i Irak, som representerer den største innvandrergruppen fra Midtøsten (Statistisk sentralbyrå 2012), kan man bemerke seg at innvandringen først begynte rundt årtusenskiftet. Dette medfører at den gjennomsnittlige botiden til irakere er vesentlig kortere enn til innvandrergruppene fra land sør i Asia. Irakiske innvandrere har også en relativt lav sysselsetting i det norske arbeidsmarkedet, noe som medfører en lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. De er med andre ord mer avhengige av økonomisk støtte i form av velferdsgoder. Også deltakelsen i utdanningssystemet er vesentlig lavere enn for mange andre innvandrergrupper. Andre land fra Midtøsten, slik som Saudi-Arabia og Kuwait, utgjør vesentlig mindre innvandrergrupper enn den irakiske (Statistisk sentralbyrå 2012). Likevel anser jeg landene som interessante og betydningsfulle i forbindelse med hvilket bilde vi har av Midtøsten, ettersom islam er nært inkorporert i sentrale deler av samfunnet. Som Irak har Saudi-Arabia og Kuwait en høy konsentrasjon av muslimer, hvor særlig Saudi-Arabia er velkjent for en strengt fortolket islamsk lovgivning som baserer seg på Koranen og regulerer de fleste sider ved samfunnet og rettsvesenet («sharia-lovgivningen»). Praksisen medfører

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

blant annet korporlig avstraffelse, inklusive dødstraff ved henrettelse for flere forbrytelser, og til streng regulering av kvinners opptreden utenfor familien (Leraand 2013a). Kuwait på sin side er i regional målestokk politisk liberalt, og er ett av de rikeste landene i verden med store oljeforekomster. Kulturelt er landet likevel konservativt, hvor islamsk tro, lov og praksis er nært inkorporert i landets tradisjoner, lover og reguleringer (Leraand 2013b).

Selv om den største gruppen muslimer finnes i sør- og sørøst-Asia, medfører den store konsentrasjonen av muslimer i arabiske land at Midtøsten ofte blir betraktet som kjerneområde for islam³ (Vogt 2013). Don Peretz (1994) argumenterer for at islam har gitt Midtøsten en særegen identitet, hvor den islamske tradisjonen og arven bidrar til at sosiale, politiske og religiøse holdninger og syn skiller Midtøsten fra andre regioner. Selv om det kulturelle mangfoldet i Midtøsten er enormt, er islam likevel blant faktorene som binder Midtøsten sammen. Mens land sør i Asia kan betraktes å være bundet sammen på bakgrunn av geografi, er land i Midtøsten i større grad bundet sammen på bakgrunn av historie, kultur og religion. Jeg vil derfor argumentere for at det er stor grunn til å anta at følelser til innvandrere fra land i Midtøsten, til en viss grad kan være følelser rettet mot muslimer og islam. Med samme resonnement kunne man argumentert for at følelser til innvandrere fra land sør i Asia kan ha sammenheng med følelser til buddhister og hinduister. Likevel anser jeg ikke buddhismen og hinduismen som like fremtredende og avgjørende for uttrykte følelser, ettersom religionene ikke i like stor grad er inkorporert i andre samfunnsarenaer.

2.3 Representasjon av innvandrere i nyhetsmedier

Jeg har til nå sett nærmere på hva tidligere forskning ofte vektlegger når det gjelder å forklare holdninger og særlig fordommer til innvandrere. I tillegg har jeg sett nærmere på forskjeller i diskriminering og holdninger rettet mot ulike innvandrergupper. Nå vil jeg bevege meg over på det man kan betrakte som mer informasjonsbaserte utgangspunkt, hvor jeg vil fokusere på representasjonen av innvandrere nyhetsmedier, og videre effekten representasjonene kan medføre på mottakerne. Når jeg i min studie velger å anse nyhetsmedier som en sentral informasjonskilde om innvandring og innvandrere, blir nødvendigvis innholdet og representasjonen av innvandrere essensielt for konsekvensene av en eventuell påvirkning.

3 I Irak og Saudi-Arabia er henholdsvis 95 og 96 prosent av befolkningen muslimer, mens det i India og Sri Lanka er 12 og 8 prosent (Vogt 2013; Kværne 2012a; Kværne 2012b).

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Media har lenge vært kritisert for å ha en problemfokuset tilnærming til tema som omhandler innvandring og innvandrere (Shasheen 1985; Kamalipour 1995; IMDI 2009a). Den europeiske kommisjonen mot rasisme og intoleranse (ECRI) rapporterer at personer med innvandrerbakgrunn ofte figurerer i norske nyhetsmedier i forbindelse med kriminalitet og temaer som involverer eksempelvis tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (ECRI 2009: 4). En innholdsanalyse av åtte av de største papiravisene i Norge, viser at 70 prosent av oppslagene om innvandring og innvandrere er problemfokuserte, mens kun 11 prosent er nøytrale (Falkenberg og Nilsen 2009). Nyhetsmedier kan betraktes som polarisert ettersom representasjonen av innvandrere ofte er problemorientert, med unntak av enkelte «solskinshistorier» om spesielt godt integrerte innvandrere (IMDI 2009a). Denne polariseringen medfører at mangfoldet i innvandrerbefolkningen sjelden kommer frem, og eksisterende stereotypier og generaliseringer opprettholdes (OECD nr. 3 (2010)).

Av alle avisoppslag om innvandrere og flyktninger i perioden 1976 til 2002, var kriminalitet det mest omtalte temaet i Norge (Eide og Simonsen 2007). Som en konsekvens av en det man kan betegne som kriminalisering av innvandrere i media, argumenterer Tsoukala (som sitert i Héricourt og Spielvogel 2012) for at media feiler i å representere mangfoldet av virkeligheten. Hun mener mediedekning av kriminelle innvandrere bidrar til å legitimere et generelt synspunkt hvor man assosierer innvandrere med kriminalitet og urban vold. Et eksempel på en slik kriminalisering er funnet i en studie som tok for seg for seg lokale TV-stasjoner i Los Angeles og Orange i USA; mørkhudede var overrepresentert som kriminelle, mens latinamerikanere og hvite ble underrepresentert sammenlignet med kriminalitetsstatistikken (Dixon og Linz 2000). Eksempelet viser hvordan representasjonen av innvandrere i media ikke nødvendigvis symboliserer en sann virkelighet, men kan være en konsekvens av uheldige og feilaktige representasjoner.

Tendensen etter terrorangrepet 11. September 2001 har vært at religiøse betegnelser er blitt mer dominerende i mediebildet, mens nasjonsbetegnelse har fått mindre betydning (Sheridan 2006; IMDI 2009a). Religion og kultur blir ofte brukt som forklaringsmodell for undertrykkende praksiser i minoritetsmiljøene, som for eksempel tvangsekteskap, kvinnemishandling og kjønnslemlestelse (Eide og Simonsen 2007). Fokuset på religion og religiøse betegnelser kan i all hovedsak anses å omhandle islam og muslimer, der medieoppmerksomheten medfører at andre minoritetsgrupper som tilhører land med en annen

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

hovedreligion kommer i bakgrunnen (IMDI 2009a). Det er funnet at en tredjedel av alle artiklene i norske aviser om innvandring og integrering handlet om religion, og først og fremst islam og muslimer. Blant temaene som i 2009 hyppig ble rapportert, var blant annet «snikislamisering», «ekstrem islamisme» og «bruk av hijab i politiet» (Falkenberg og Nilsen 2009).

For å forstå noe av årsaken til denne voldsomme medieoppmerksomheten rettet mot islam og muslimer, kan man ta utgangspunkt i propoagandamodellen til Herman og Chomsky (som sitert i Allern 1996). De fant at enkelte nyheter letter slipper igjennom nyhetsfilteret i amerikanske nyhetsmedier enn andre. Dette var bakgrunnen for propagandamodellen, hvor modellen illustrerte ulike forhold for hva som slipper til i nyhetene. Ett av forholdene som lettere ble ansett å slippe igjennom nyhetsfilteret og ansett som nyhetsverdig var antikommunistiske nyheter. Allern (1996) argumenterer for at dette filteret etter sovjetunionens sammenbrudd har skiftet karakter, og er blitt erstattet av et antiislamistisk filter. Fiendebildet i nyhetsmedier har med andre ord skiftet karakter fra antikommunisme til antiislamisme. Det innebærer at nyheter som omhandler islam og muslimer lettere slipper til i nyhetsbildet ettersom det passer nyhetskriterier.

Fokuset på muslimer i aviser er ikke bare et norsk fenomen, men finner også sted i utenlandske aviser og medier. I en innholdsanalyse av australske aviser konkluderte Akbarzadeh og Smith med at representasjonen og fremstillingen av muslimer var noe problematisk, ettersom enkelte nyheter ble ansett å bidra til å forsterke en «oss» og «de»-følelse. Enkelte av nyhetene bar også preg av å inneholde stereotypiske fremstillinger av muslimer, hvor de blant annet implisitt ble fremstilt som sosiale avvikere og en trussel for sikkerheten. Det ble påpekt at avisene i flere tilfeller forsøkte å vise til et kulturelt mangfold blant australske muslimer, hvor de forsøkte å unngå stereotypiske fremstillinger. Blant annet ble mediedekning av muslimer i familiære og hverdagslige situasjoner ansett som et ledd i å redusere skille mellom muslim og ikke-muslim, selv om overvekten av temaer var problemfokuserende (Akbarzadeh og Smith 2005). Studien illustrerer hvordan nyhetsmedier kan fremstå som polarisert hvor det hverdagslige ofte må avvike fra det «spektakulære». Man kan også trekke en parallell til propagandamodellen, hvor antiislamistiske nyheter passer nyhetskriteriene i større grad enn mer hverdagslige hendelser.

Den europeiske kommisjonen mot rasisme og intoleranse rapporterer om en økning i

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

norske medier av en assosiering mellom muslimer på den ene siden, og terrorisme og vold på den andre (ECRI 2009: 4). Assosiasjonene mellom terrorisme og islam ble et sentralt trusselbilde som fikk enorm oppmerksomhet i etterkant av terrorangrepet 11. september 2001. Merskin (2004) argumenterer for at massemedia har generert og vedlikeholdt stereotyper av personer med bakgrunn fra Midtøsten og arabiske land. Dette innebærer assosiasjoner mellom alle arabere/personer fra Midtøsten og muslimer, og alle arabere/personer fra Midtøsten og terrorister. Ved å bruke slike stereotyper og presentasjoner i nyheter, filmer og magasiner, har media og populærkulturen bidratt i konstruksjonen av stereotyper som omfatter en rekke variasjoner av personer, ideer, trosskap, religion og antakelser.

Allern (1996) argumenterer for at stereotyper forenkler beskrivelsen og formidler et bilde av verden vi kjenner igjen. På denne måten kan vi forstå stereotyper som en nødvendig forenkling for at ikke forståelsen av virkeligheten skal bli for kaotisk. Likevel kan bruken av stereotyper i media medføre generaliserte, partielle og selektive fremstillinger av ulike grupper som kan være gjenstand for kultivering av misforståelser og fordommer (Frost 2008). I virkeligheten er islam en verdensreligion med ulike trosretninger og skoler, som utøves i land med forskjellige språk og ulike økonomiske systemer og politiske regimer. Selv om islam er mangfoldig og komplekst sammensatt, har islam likevel blitt et standardisert kodeord for blant annet barbari, middelaldersk teokrati, og en fryktinnbringende trussel (Allern 1996).

Den problemfokuserende tilnærmingen til innvandrere og muslimske-innvandrere er ikke bare fremtredende i aviser, men også i andre nyhetsmedier, deriblant TV. I Norge har vi lenge hatt NRK og TV2 som to riksdekkende TV-kanaler. Mens NRK er en allmennkringkastingskanal finansiert med lisens, kan man betrakte TV2 som en tilnærmet kommersiell kringkastingskanal som er reklamefinansiert. Det er likevel verdt å merke seg at TV2 i konsesjonssøknaden har forpliktet seg til å sende en del programtyper som finnes i allmennkringkastingskanaler, noe som gjør at TV2 dermed ikke er en rendyrket kommersiell kanal (Schwebs og Østbye 2007: 62). En innholdsanalyse av NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene indikerer likevel at forskjellene mellom nyhetssendingene skiller seg fra hverandre på enkelte områder. TV2-nyhetene ble i større grad enn NRK-dagsrevyen funnet å være tabloidiserte, hvor det ble lagt til grunn at TV2s finansieringsform og derigjennom ønsket om profitt gjør det vanskelig å lage nyhetene slik som en idealtypisk allmennkringkastingskanal (Emanuelson 1995).

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Dette samsvarer med Strabac et al. (2012) sin argumentasjon om at det tilsynelatende foreligger forskjeller i programinnhold mellom nyheter på kommersielle tv-kanaler og allmenkringkastingskanaler. De påpeker at de kommersielle kanalene bidrar til en tabloidisering, hvor innvandrere blant annet kan fremstå som en trussel, mens allmenkringkastingskanalene i større grad forsøker å fremstå mer nøytral med sendinger som har mer fokus på å informere mottakerne. Noe av årsaken til en slik forskjell mellom allmenkringkastingskanaler og de mer kommersielle kanalene antas å være en konsekvens av at de kommersielle kanalene i større grad er opptatt av profitt.

Gudmund Hernes (1978) argumenterer for at det i et informasjonsrikt samfunn kan bli underskudd på oppmerksomhet, noe som medfører at ulike program vil legge vekt på å fange oppmerksomheten. Kanskje kan resultatet bli at kommersielle kanaler i større grad forsøker å *fange* oppmerksomheten til potensielle publikummere, hvor de tar i bruk ulike teknikker for å oppnå større tilslutning. Hernes sammenfatter teknikkene media bruker for å oppnå en slik oppmerksomhet i fem punkter. Dette innebærer tilspissing, forenkling, polarisering, intensivering og konkretisering (Hernes 1978). For eksempel kan det være at kommersielle kanaler, som er avhengig av å fange og beholde oppmerksomheten til publikummere, i større grad benytte seg av slike teknikker. Resultatet kan da bli at kommersielle kanaler i større grad bruker tilspissing og polarisering i representasjonen av innvandrere.

Strabac et al. (2012) viser et eksempel som bidrar til å aktualisere hvordan det eksisterer forskjeller mellom ulike TV-kanaler og representasjonen av innvandrere og muslimer. Under valgkampanjen til Stortingsvalget i 2009 var en av Fremskrittspartiets kampanjesaker problemer knyttet til innvandringspolitikken, med et særlig fokus på antatte negative konsekvenser ved innvandring fra land med høy konsentrasjon av muslimer. Partileder Siv Jensen advarte den gangen mot en «snikislamisering» av Norge, et begrep som siden har fått stor oppmerksomhet. For å illustrere konsekvensene av snikislamiseringen brukte hun forstaden Malmö i Sverige som eksempel, der hun hevdet «sharialoven hadde overtatt svensk lov». En delegasjon av Fremskrittspartiets representanter dro til en forstad i Malmö, hvor både NRK og TV2 hadde en mediedekning av saken. Nyhetsdekningen fremsto imidlertid som svært forskjellig på de to kanalene. NRKs mediedekning bar preg av en balansert fremstilling, med fokus på både sosiale problemer og positive aspekter ved livet i forstaden. En representant fra Fremskrittspartiet ble gjentatte ganger utfordret til å besvare

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

spørsmål om han faktisk fant at «sharialoven» hadde overtatt for det svenske lovverket, noe han ikke kunne bekrefte. Nyhetsdekningen fra TV2 viste noe av de samme bildene som NRK, men brukte i tillegg arkivopptak av lokale ungdom som kastet stein på politiet. I kontrast til NRKs mediedekning, presenterte TV2 generelt få eller ingen argumenter mot de negative ytringene til Fremskrittspartiet (Strabac et al. 2012: 186-187).

2.4 Effekten av nyhetsmedier som informasjonskilde

Kort oppsummert indikerer innholdsanalyser at innvandring og innvandrere er temaer som får stor oppmerksomhet i norske medier. Selv om det finnes flere eksempler på at media forsøker å vise flerkulturelle sider ved innvandrerbefolkningen, er det problemorienterte tilnærminger som tilsynelatende dominerer mediebildet. Enkelte innvandreregrupper opplever også en større medieoppmerksomhet enn andre, hvor det er en særlig stor oppmerksomhet rettet mot islam og muslimer. Dersom man betrakter nyhetsmedier som en viktig informasjonskilde om holdninger til innvandrere og ulike innvandreregrupper, blir spørsmålet hvilken effekt den tilsynelatende problemfokuserende tilnærmingen til tema har på mottakerne. Som teoretisk utgangspunkt for å belyse hvilken effekt nyhetsmedier har på uttrykte følelser til innvandreregruppene, vil jeg ta utgangspunkt i ulike elementer ved kultivasjonsteorien og dagsordenfunksjonen. Dette gir et teoretisk utgangspunkt som jeg anser som hensiktsmessig å benytte for å tolke ulike funn i analysen.

2.4.1 Kultivasjonsteorien

Kultivasjonsteorien er en velkjent kommunikasjonsteori, utviklet av George Gerbner på 1960-tallet. Teorien tar for seg kultivering av indirekte erfaring gjennom fjernsyn, og hvilke konsekvenser dette har for mottakernes oppfatninger og vurderinger om den sosiale virkelighet. Kultivasjonshypotesen hevder at personer som i stor grad blir eksponert for medierte skildringer gjennom fjernsynet, har en større sannsynlighet for å akseptere skildringene som troverdige og virkelige, sammenlignet med de med en lavere eksponering. Kultivasjonsanalyser har dermed ofte hatt som mål å undersøke hvorvidt personer som har et høyt TV-konsum, har en virkelighet som i større grad reflekterer skildringene og den indirekte erfaringen portrettert i media, sammenlignet med de med et lavere konsum (Gerbner, Gross, Morgan og Signorielli 1986). Selv om kultivasjonsteorien har blitt utsatt for mye kritikk

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

(Doob og Macdonald 1979; Hirsch 1980; Lee, Bichard, Ireys, Walt og Carlson 2009), er teorien hyppig benyttet i nyere medieforskning og kan betraktes som dagsaktuell og anvendelig (Morgan og Shanahan 2010).

Kultivasjonsteorien har i dag mange bruksområder, men var opprinnelig opptatt av kultivering av vold og kriminalitet. Gerbner og kollegaer problematiserte fjernsynets potensielt kultiverende effekt på publikums oppfatning av virkeligheten, hvor de argumenterte for at en høy eksponering av grafiske skildringer av kriminalitet og vold i de fleste tilfeller ville overstyre andre kilder av informasjon. Personer som hyppig og over lengre tid ble utsatt for en TV-eksponering hvor innhold av vold oppredde hyppig, kultiverte et bilde av verden som et farlig sted (derfor navnet «mean world syndrom») (Gerbner et al. 1986). Som en respons på noe av kritikken som ble rettet mot kultivasjonsteorien gjennomførte Gerbner og kollegaer flere nyanseringer av teorien, særlig rettet mot forståelsen av faktorer som kunne moderere forholdet ved kultivering. Nyanseringene eller forbedringene innebar blant annet en inkludering av begrepene *mainstreaming* og *resonance* (Gerbner 1998; Shrum og Bischak 2001). Begge de teoretiske videreutviklingene kan anses å ha vært sentrale for senere kultivasjonsanalyser.

Begrepet *mainstreaming* innebærer at medienes virkelighetsbilde tenderer mot å eliminere kulturelt og sosialt betingede forskjeller hos personer med et høyt konsum, mens det er større variasjon blant de med et lavere konsum. Med andre ord utvikler «høykonsumentene» (heavy viewers) en tilnærmet felles oppfattelse av virkeligheten gjennom kontinuerlig eksponering av samme bilder og innhold på TV. Antakelsen innebærer at jo høyere eksponering desto mer trolig er det at meninger om ulike temaer og oppfatninger vil begynne å reflektere og speile de som presenteres i media (Gerbner et al. 2006). For eksempel kan det være tilfelle at personer med et høyt TV-konsum utvikler en felles forståelse av at innvandrere representerer en trussel for samfunnet, som følger av en stadig assosiering mellom kriminalitet og innvandrere.

Den andre nyanseringen av kultivasjonsteorien ved siden av *mainstreaming* innebærer en inkludering av begrepet *resonance*. Begrepet illustrerer en antakelse om at TV-eksponering har størst effekt når livserfaringen til publikum samsvarer med virkelighetsoppfatningen media formidler. Når publikums personlige erfaring samsvarer med den indirekte erfaringen, kan det i følge Gerbner og kollegaer medføre i en «dobbel dose» av effekten og dermed styrke

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

kultivasjonen. Dette innebærer at personer med en direkte erfaring i større grad vil bli påvirket av TV-eksponering enn de som har lite eller ingen direkte erfaring. Årsaken skyldes at de blander den direkte og indirekte informasjonen om hverandre, hvor informasjonens opphav kan bli uklar (Gerbner et al. 2006). Resonance ble opprinnelig benyttet i forbindelse med vold og kriminalitet, hvor antakelsen bygger på at personer som har opplevet direkte vold i virkeligheten, vil få styrket kultivasjonen av eksponering for vold gjennom media. Jeg anser begrepet resonance som også relevant for holdninger og følelser til innvandrere ettersom mange både har direkte og indirekte erfaringer med innvandrere. Kanskje vil det i tilfeller hvor de personlige erfaringene samsvarer med de medierte skildringer resultere i en «dobbel dose», noe jeg vil diskutere nærmere i analyse-delen.

Siden Gerbner og kollegaer først formulerte ideen om kultivasjon på 1960-tallet har TV- og medieindustrien utviklet seg enormt, både teknologisk og institusjonelt. En rekke undersøkelser som tar for seg mediepåvirkning har tatt utgangspunkt i kultivasjonsteorien og videreutviklet og tilpasset teorien til dagens mediasamfunn. Morgan og Shanahan (2010) påpeker hvordan nytten og fleksibiliteten til kultivasjonsteorien medfører at den kan brukes som forklarende rammeverk i områder også utenfor de opprinnelig undersøkt av Gerbner og kollegaer. Dette innebærer forskning på nye områder, men også oppdatering og forbedring på områder av tidligere arbeid for å reflektere eventuelle endringer i kultivasjon.

Et eksempel på nyere forskning er Lubbers, Scheepers og Vergeer (2000) som benyttet kultivasjonsteorien for å undersøke hvorvidt eksponering av ulike nyhetsaviser kunne medføre at personer oppfattet etniske minoriteter som mer truende. Jeg anser undersøkelsen som en videreutvikling av kultivasjonsteorien slik den opprinnelig var utviklet av Gerbner, ettersom den ser på effekten av eksponering av nyhetsaviser og ikke fjernsyn. I tillegg tar studien ikke høyde for hvor høy eksponeringen er, kun eksponering av ulike nyhetsaviser. Funn i studien indikerer at eksponering av nyhetsaviser som kan karakteriseres å inneholde en høy andel negative representasjoner om etnisk kriminalitet, leder leserne av disse avisene til å oppfatte etniske minoriteter som større trussel enn de som eksponeres for andre nyhetsaviser. Når studien ikke tar høyde for grad av eksponering, samsvarer det med antakelsen til Lee et al. (2009) om at kultivasjon ikke bare inntreffer ved et høyt medieforbruk, men høyt medieforbruk av et spesifikt program. Jeg vil argumentere for at nyheter kan være et slikt spesifikt program, hvor programinnholdet i stor grad skiller seg fra andre programmer ved at

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

nyheter i kontrast til mer fiksjonsbaserte programmer ment for underholdning formidler informasjon fra virkeligheten som i utgangspunktet ikke er ment for å underholde, men informere.

Kultivasjonsteorien er kritisert blant annet for å undervurdere innflytelsen fra andre informasjonskanaler og elementer (Shrum og Bischak 2001). Nyhetsmedier kan betraktes som en viktig informasjonskilde om innvandrere, men må samtidig betraktes i samspill med andre informasjonskanaler. Blom (2011) finner at personer som har mye kontakt med innvandrere ofte uttrykker mer liberale og tolerante holdninger enn personer som ikke har denne personlige kontakten. Han argumenterer for at en personlig kontakt med innvandrere nyanserer virkelighetsoppfatningen og bryter ned stereotype oppfatninger. Et eksempel på dette er en amerikansk studie av Gilliam, Valentino og Beckmann (2002), som fant at nabolagets kulturelle sammensetting var av stor betydning for i hvilken grad man vektlegger rasestereotypisk innhold i mediene. I den eksperimentelle studien hvor respondentene ble eksponert for rasestereotypisk medieinnhold, fant Gilliam og kollegaer at respondenter som bodde i flerkulturelle nabolag i mindre grad ble påvirket av eksponeringen. Det er også funnet at kontakt med kollegaer som tilhører en etnisk minoritet ikke bare reduserer negative holdninger til innvandrere generelt, men også negative holdninger til muslimer (Savelkoul, Scheepers, Tolsma og Hagendoorn 2011).

I Norge oppgir 78 prosent av befolkningen at de selv har kontakt med innvandrere som bor i Norge, for eksempel på jobben, i nabolaget, blant venner, familie eller lignende. Kontakten finner oftest sted gjennom jobben, der 50 prosent oppgir at de har kontakt med innvandrere (Blom 2013: 15-16). Selv om de fleste i Norge har en eller annen form for kontakt med innvandrere, er det ikke dermed gitt at nyhetsmedier ikke lenger fungerer som en informasjonskilde om innvandrere. Personlig kontakt kan redusere stereotypier og nyansere virkelighetsbildet (Blom 2013), men det er likevel ikke ensbetydende med at media ikke kan påvirke våre holdninger og følelser. Mer sannsynlig anser jeg følelser og holdninger til innvandrere som en konsekvens av en rekke ulike faktorer og informasjonskilder, deriblant nyhetsmedier.

2.4.2 Dagsordenfunksjon

Opinionsmakta til media blir ofte koblet til det som blir omtalt som *dagsordenfunksjonen*. Begrepet refererer til sammenhengen mellom medias vektlegging av enkelte temaer eller problemer, og betydningen disse temaene får blant publikum eller mottakerne (Hernes 1978: 190). Tendensen er at de temaer eller problemer media vektlegger også blir viktige temaer for publikum (Scheufele og Tewksbury 2007: 11). I mange kretser har dagsordenfunksjonen vært ansett som en av de sikreste sammenhengene når det gjelder medieinnhold og effekter på publikum.

Det er likevel ikke bare gjennom prioriteringer av saker at media antas å ha en makt over publikum. Også *hvordan* media presenterer temaer og saker anses å ha betydning for mottakernes oppfatning og tolkning. Alle saker kan presenteres på ulike måter avhengig av medias eller journalistens utgangspunkt og ståsted (Aalberg og Elvestad 2012: 99-100). Tolkningsrammene (framing) blir regnet som en dagsordeneffekt på «andre nivå» (Scheufele og Tewksbury 2007: 15). Dette innebærer at media, i tillegg til en førstnivå dagsordenfunksjon, hvor de påvirker hvilke saker som oppfattes som viktige, også kan ha en effekt på hvilke holdninger publikum får i de prioriterte sakene.

Definisjonen av tolkningsrammer varierer mye innen medieforskningen, hvor det opereres med en rekke ulike definisjoner av ramme-begrepet. Entman (som sitert i Weaver 2007: 143) definerer rammer som: «å velge noen aspekter av en opplevd virkelighet og gjøre dem mer fremtredende i en kommuniserende tekst, på en slik måte at det fremmer et bestemt problems definisjon, kausal tolkning og moralsk vurdering». Tolkningsrammer har røtter innenfor både psykologien og sosiologien. Innen sosiologien er grunnlaget hovedsaklig lagt av Erving Goffman, som tok utgangspunkt i at individer ikke har mulighet for å forstå verden fullt ut med dens enorme kompleksitet. For å effektivt prosessere ny informasjon argumenterte Goffman for at individer må anvende såkalte «skjemaer» eller «primære rammer» (Scheufele og Tewksbury 2007: 11-12). Ved å sette sansningene fra den sosiale verden inn i en overordnet forståelsesramme, systematiserer og ordner individene den sosiale verden så man lettere kan forholde seg til den. Rammer hjelper oss med andre ord å definere situasjonen så vi lettere kan forstå og handle deretter (Jacobsen og Kristiansen 2002: 146-152). Journalister og andre i medieorganisasjoner som arbeider med informasjonsspredning, bruker rammer som et redskap for å presentere informasjon på en måte som samsvarer med eksisterende

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

underliggende skjemaer hos mottakerne (Scheufele og Tewksbury 2007).

Forskning rundt bruk av rammer innen medievitenskapen og mediesosiologien har ofte forsøkt å analysere sammenhengen mellom media-rammer og publikum-rammer, for å undersøke overensstemmelsen. I tillegg skiller man ofte mellom episodiske og tematiske rammer. Mens de tematiske rammene ofte legger vekt på de allmenne og abstrakte aspektene ved en sak, legger de episodiske rammene vekt på enkelthendelser og egenskaper knyttet til bestemte personer og spesifikke saker. Tendensen er at fjernsynsmedier i økende grad bruker episodiske rammer fordi hendelser som i liten grad lar seg konkretisere, personifisere og billedliggjøre, passer dårlig inn i dagens nyhetsformat (Aalberg og Elvestad 2012: 100). Dette medfører at mangfoldet nødvendigvis ikke kommer frem ettersom fokuset ligger på enkelthendelser. Relatert til representasjonen av innvandring og innvandrere kan man anta at episodiske rammer kan være uheldig dersom de til stadighet koples til problemfokuserende hendelser, som for eksempel kriminalitet.

Dagsordenfunksjonen, inklusive tolkningsrammer, benyttes også hyppig i nyere forskning. Et eksempel er en amerikansk studie av Wanta, Golan og Lee (2004), hvor de fant at jo større mediedekning et land mottar, desto større sannsynlighet var det at respondentene trodde at nasjonen var viktig for USA sine interesser. De argumenterte for at funnene støttet opp om medias dagsordenfunksjon, hvor det var en sammenheng mellom medias vektlegging av enkelte land og betydningen disse landene fikk blant publikum eller mottakerne. I tillegg fant de at negative nyhetsdekninger om et land, medførte at det var større sannsynlighet for at respondentene tenkte mer negativt om nasjonen, noe de mente støttet opp om andrenivå av dagsordenfunksjonen. På denne måten kan vi forstå hvordan mediadekningen av ulike land kan være viktig for befolkningens følelser til det respektive landet, og kanskje også innvandrere fra aktuelle landet. For eksempel kan man anta at mediedekningen av Iraks invasjon i 1990, og videre Golfkrigen i 1991 kanskje påvirket nordmenns holdninger og følelser til irakere. Mer generelt vil kanskje nyheter som omhandler krig og konflikter over tid medføre at man slutter opp om stereotypier også til innvandrere fra områdene. Dersom dette er tilfelle kan det være at følelser til innvandre fra land i Midtøsten også er en konsekvens av de ulike konflikter og kriger som har vært gjennom de senere (ti)årene.

2.4.3 Programinnhold og preferanser

Til nå har jeg ansett representasjonen av innvandrere i nyhetsmedier å bære preg av å være hovedsaklig problemfokuseret. Til tross for en tilsynelatende homogen fremstilling, kan det likevel være at ulike medier og kanaler har en noe forskjellig tilnærming til tema innvandring og innvandrere, noe som kan gi konsekvenser for effekten på mottakerne. Boomgaarden og Vliegthart (2009) fant at forskjell i programinnhold var viktig for utfallet eller påvirkningen på mottakerne. Mens problemfokuserede temaer bidro til større fordommer, bidro innvandrernyheter med positiv valør til at personer uttrykte mindre bekymring rundt innvandring. De anså derfor innholdet i nyhetene som sentralt iforhold til dens påvirkning på befolkningen, der ulikt innhold ga ulike påvirkninger på befolkningen.

Det er ikke alltid at innvandrere omtales i media i negative vendinger. Selv om det finnes flere eksempler på saker der innvandrere fremstilles i et positivt lys, som for eksempel oppslag hvor innvandreres tradisjoner og kulturelle særtrekk blir fremstilt, betyr ikke det imidlertid at denne typen saker påvirker holdningene eller følelsene i positiv retning. I slike saker blir ofte det eksotiske understreket, noe som kan bidra til å styrke oppfatningen av innvandrere som en utenforstående gruppe (Lindstad og Fjeldstad 1999). Det kan likevel være tilfelle at selve tilnærmingen og representasjonen av innvandrere varierer mellom ulike medier. Kanskje er det da forskjell i effekten mellom nyheter i for eksempel aviser og TV-nyheter?

Héricourt og Spielvogel er blant de som argumenterer for at det kan være en forskjell mellom avisnyheter og TV-nyheter når det kommer til både innhold og effekten av konsumering. De finner at personer som bruker tid på å bli informert om sosiale og politiske temaer gjennom avisnyheter, uttrykker mer positive holdninger og oppfatninger til den økonomiske innvirkningen fra innvandring. Motsatt finner de at personer som konsumerer TV-nyheter uttrykker mer negative holdninger og oppfatninger til den økonomiske innflytelsen. Héricourt og Spielvogel antar dette enten har sammenheng med at nyheter på TV fokuserer på andre politiske eller sosiale nyheter og temaer rundt innvandring enn de i avisnyhetene, eller at de presenterer tema på en annen måte⁴. Dersom det er tilfelle kan vi anta at eksponering av ulike nyhetsmedier kan medføre ulik effekt på mottakerne. Det er likevel en

4 Selv om studien finner en positiv korrelasjon mellom nyhetsaviser og åpenhet til innvandring og dens økonomiske innflytelse, er det viktig å merke seg at studien benytter seg av et annet mål og operasjonalisering som avviker substansielt fra operasjonaliseringen brukt i min studie.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

svakheter ved studien at den ikke tar høyde for variasjoner i programinnhold mellom ulike kanaler og ulike aviser, hvor det også kan være at effekten vil variere i tilfeller hvor programinnholdet er forskjellig⁵ (Héricourt og Spielvogel 2012).

Ved å ta utgangspunkt i data fra seks land, inkludert Norge, fant Strabac et al. (2012) at personer som rapporterte at de konsumerte nyheter fra kommersielle kanaler hadde en større motstand til innvandring⁶. Motsatt hadde personer som rapporterte at de konsumerte nyheter fra allmennkringkastingkanaler en mindre motstand til innvandring. Dette resultatet var signifikant også etter å ha kontrollert for bakgrunns karakteristikk ved respondentene. Årsaken til forskjeller i effekten mellom kanalene antok de hadde sammenheng med programinnholdet, der de kommersielle kanalenes tabloidisering ble ansett til å kunne bidra til at seerne får en økt motstand til innvandring. Motsatt antok de at nyheter fra allmennkringkastingskanaler, som ofte er mindre opptatt av profitt, kan ha større fokus på å være informative og balanserte.

Når ulike kanaler tilsynelatende gir ulik effekt på holdninger til innvandrere anser jeg det som et sentralt spørsmål om valg av nyheter og kanaler er tilfeldige, eller om man bevisst velger nyheter og kanaler som samsvarer med egne meninger og holdninger. I den amerikanske studien «*Red media, blue media: Evidence of ideological selectivity in media use*» viser Iyengar og Hahn (2009) til en sammenheng mellom politisk preferanse og valg av nyheter. Ved å gjennomføre et web-basert eksperiment fant de at republikanerne og de konservative foretrakk nyheter av Fox News, mens de unngikk nyheter fra CNN og NPR. Demokratene og de liberale ønsket derimot å lese CNN og NPR, mens de unngikk Fox News. Dette mønsteret illustrerte en selektiv eksponering som en konsekvens av deltakernes politiske preferanse, som styrkes med økende politiske engasjement og interesse. Iyengar og Hahn mener konkurransen om markedsandeler tvinger aviser og media til å imøtekomme lesernes politiske standpunkt, noe som gjør at man kan få en polarisering i media. Ved at nyhetene forsøker å imøtekomme mottakernes eksisterende holdninger og oppfatninger, fører dette til at nyhetene blir mer eller mindre politisk farget. Samtidig kan de politisk «tilpassede»

5 Med utgangspunkt i denne argumentasjonen kan man også kritisere min studie, ettersom jeg kun observerer effekten av å konsumere aviser, hvor jeg ikke skiller mellom effekten av å konsumere ulike typer nyhetsaviser. Kanskje vil innhold og følgelig effekten av konsumering variere mellom konsumering av ulike aviser. Likevel skiller jeg mellom konsumering av NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene.

6 Landene som var inkludert i analysen var: Norge, Sverige, Nederland, Belgia, USA og Storbritannia. Resultatet var signifikant i alle land, med unntak av USA.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

nyhetene bidra til at eksisterende holdninger og oppfatninger blir forsterket.

Selv om man kan anta at en politisk polarisering i media er mer synlig i USA enn i Norge, kan man ikke utelukke at dette fenomenet også eksisterer også her. I Norge har det vært funnet at Fremskrittspartivelgere i større grad konsumerer TV2-nyhetene fremfor nyheter på NRK, men at konsumeringen mellom kanalene forøvrig har vært relativt uavhengig av den politiske preferansen (Kleven 2001). Når Fremskrittspartivelgere i større grad velger TV2-nyhetene, kan dette ha sammenheng med at innholdet i større grad samsvarer med forventningene og deres politiske preferanse. Selv om politisk preferanse på ingen måte kan anses som et mål på holdninger og følelser til innvandrere, anser jeg innvandring og integrering som sentrale temaer som kan være betydningsfull for den politiske preferansen.

Det er likevel lenge siden innvandring har vært en valgkampsak i valget, og selv om innvandring ofte blir betraktet som et følsomt tema, er det lite forskning på betydningen av innvandringspolitikk i forbindelse med valg. Likevel skiller særlig Fremskrittspartiet seg ut ved innvandringspolitikken, hvor de fra og med slutten av 1980-tallet etablerte seg som den fremste kritikeren av innvandringspolitikken, og advarte som tidligere nevnt foran stortingsvalget i 2009 mot en «snikislamisering» av Norge (Garvik og Jupskås 2014). Følgelig vil jeg anta at politisk tilhørighet til en viss grad kan ha sammenheng med politisk preferanse, kanskje særlig for Fremskrittspartivelgere.

Den svenske sosiologen Lowe Hedman argumenterer for at mediene har en særlig innflytelse i tilfeller hvor de ulike massemediene har en viss overenstemmelse i behandling av tema. Selv om en enkelt nyhet eller historie sjelden har noen stor effekt, kan den samlede effekten av et stort antall ensartede historier over en lengre periode være stor (Hedman som sitert i Lindstad og Fjeldstad 1999: 18-19). Et eksempel er Jaspal og Cinnirella (2010), som argumenterer for at en stor medieoppmerksomhet med negative representasjonene av muslimer i britisk media har posisjonert muslimer på en slik måte at de representerer en kulturell trussel for majoriteten. Ved at muslimer stadig blir fremstilt som en kulturell trussel kan, ifølge Jaspal og Cinnirella, føre til islamofobiske holdninger og atferd blant leserne eller publikum. I tillegg argumenterer Hedman for at mediene har en særlig påvirkning i temaer og saker som publikum har begrenset personlig erfaring med (Lindstad og Fjeldstad 1999).

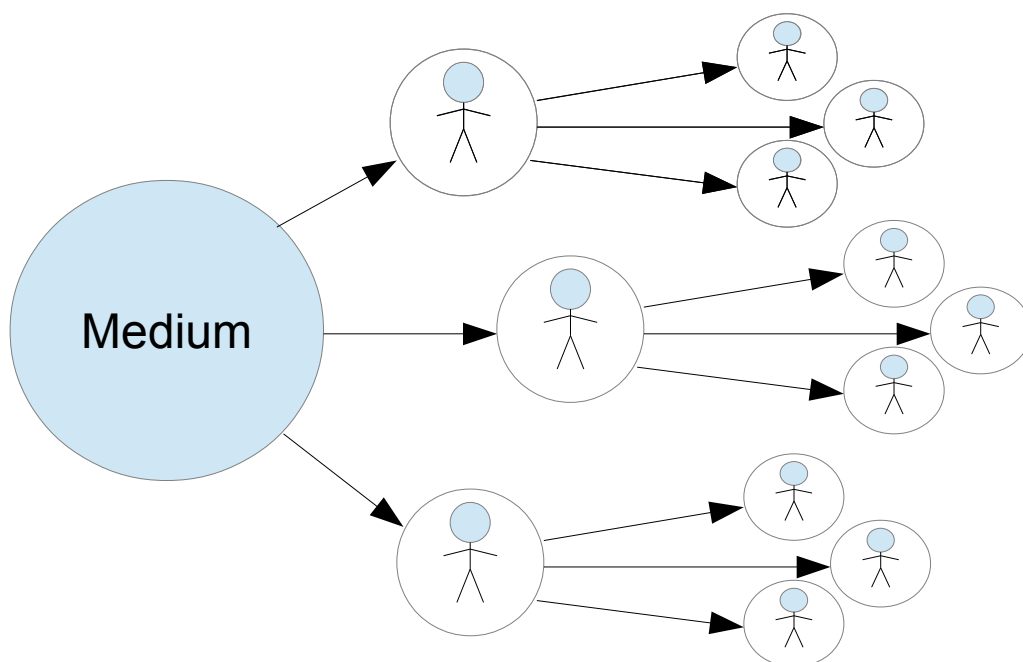
Adoni og Mane (1984) anser vårt subjektive virkelighetsbilde som en kombinasjon av objektive og virkelige erfaringer og medierte skildringer skissert i media, kalt mediert

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

erfaring. De hevder at jo større avstand i tid og rom, desto sterkere står den medierte erfaringen. Ottar Brox (som sitert i Lindstad og Fjeldstad 1999) stiller seg imidlertid kritisk til at folk som har lite direkte kontakt med innvandrere nesten utelukkende danner seg et bilde av innvandrere gjennom mediene. Han vektlegger i stedet interaksjonen mellom mennesker, hvor han hevder media kun spiller en passiv rolle for denne meningsproduksjonen. Dette innebærer at selve påvirkningen skjer ved interaksjoner med andre, blant annet gjennomformidling av vandrehistorier, myter, stereotypier og fastlåste oppfatninger. Mediene er ifølge Brox i hovedsak kun leverandør av noe av materialet som inngår i den meningsdannede interaksjonsprosessen.

Jeg anser Brox sin argumentasjon og ha enkelte likheter med tostegshypotesen, ettersom begge tar utgangspunkt i at media i første rekke har en indirekte og ikke direkte effekt på befolkningen. Tostegshypotesen hevdet at media la føringer for meningene og atferden til personer via mellomliggende og modifierende faktorer, kalt opinionsledere. Dette innebærer at budskap går via enkelte opinionsledere, som tolker, formulerer og videreformidler budskap videre til andre mottakere (Aalberg og Elvestad 2012). Uten å gå nærmere inn på tostegshypotesen, illustrerer hypotesen hvordan media ikke nødvendigvis kun har direkte effekt på meninger og holdninger, noe vi kan observere i figur 2.

Figur 2. Illustrasjon av tostegshypotesen.

2.5 Problemstilling og hypoteser

Som nevnt innledningsvis er hovedproblemstillingen i denne oppgaven som følger:

«Hvilken rolle har nyhetsmedier når det kommer til uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og til innvandrere fra land i Midtøsten?».

For å besvare hovedproblemstillingen vil jeg rette flere hypoteser om ulike forhold ved påvirkning fra nyhetsmedier når det kommer til uttrykte følelser til innvandreregruppene. Hypotesene er påstander som baserer seg på den tidligere forskningen og teorien jeg til nå har gjennomgått, og vil i analysedelen bli bekreftet eller avkreftet. De fleste av hypotesene er rettet mot begge innvandreregruppene samlet, noe som innebærer innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere fra land i Midtøsten. De tre første hypotesene innebærer påstander rettet mot effekten av nyheter fra aviser og TV, hvor sistnevnte innebærer et skille mellom NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene.

Hypotese 1 (H1): *Det er en negativ og lineær sammenheng mellom aviskonsum og uttrykte følelser til begge innvandreregruppene.*

Hypotese 2 (H2): *Det er en positiv og lineær sammenheng mellom konsumering av NRK-dagsrevyen og uttrykte følelser til begge innvandreregruppene.*

Hypotese 3 (H3): *Det er en negativ og lineær sammenheng mellom konsumering av TV2-nyhetene og uttrykte følelser til begge innvandreregruppene.*

Som følger av en tilsynelatende spesielt stor medieoppmerksomhet rettet mot muslimer, vil jeg anta at personer som i stor grad eksponeres for nyheter fra tilnærmet kommersielle kanaler som TV2, i større grad vil bli eksponert for innhold som stiller muslimer i mer negativt lys enn innvandrere generelt.

Hypotese 4 (H4): *Personer som konsumerer TV2-nyhetene vil uttrykke kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten, enn hva de uttrykker til innvandrere fra land sør i Asia.*

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Selv om hypotesene vil være sentrale med tanke å besvare den overordnede problemstillingen, vil jeg også problematisere forholdet ved å undersøke sammenhengen mellom følelser til innvandrergruppene, nyhetsmedier og politisk preferanse. I tillegg vil jeg undersøke forholdet opp mot mellomliggende variabler som måler holdninger som kan knyttes til identitets- og interessebaserte utgangspunkt.

3. Data og metode

For å undersøke nordmenns følelser til innvandrere, og nærmere bestemt følelser til innvandrere fra land sør i Asia og i Midtøsten, har jeg tatt utgangspunkt i et datasett fra en spørreundersøkelse fra Januar 2010. Undersøkelsen var opprinnelig designet for en eksperimentell studie av den norske befolkningens evaluering av individuelle innvandrere (se Aalberg et al. 2011 for nærmere beskrivelse). I tillegg til den eksperimentelle delen av undersøkelsen var det også inkludert spørsmål om ulike innvandrergrupper, men som den gang ikke ble benyttet. Det er denne delen av undersøkelsen jeg har valgt å ta utgangspunkt i, hvor et utvalg nordmenn har besvart en rekke ulike spørsmål relatert til innvandring og ulike innvandrergrupper. For å behandle foreliggende data har jeg benyttet SPSS statistics og STATA, som er to velkjente programvarer for statistiske beregninger.

3.1 Utvalg or rekruttering

Ansvarlig for rekrutteringen og sammensettingen av utvalget, samt administrering av spørreundersøkelsen var YouGov-Polimetrix i samarbeid med analyseinstituttet Zapera. YouGov-Polimetrix er et firma som spesialiserer seg på markedsundersøkelse og står for en sentral del av utviklingen av web-baserte paneler som instrument for vitenskapelig forskning (Aalberg et al. 2011). Verken Yougov-Polimetrix eller Zapara er ansvarlige for analyseringen av data og de tolkningene som er gjort i denne studien.

I rekrutteringen bruker analyseselskapene en matching-metodologi for å kunne levere nettbaserte utvalg som speiler populasjonen ved hjelp av nøkkeldemografiske egenskaper. For å forsikre om at respondentene i panelet ble så mangfoldig som mulig, ble de rekruttert ved hjelp av ulike metoder. Hovedsaklig var rekrutteringen av respondentene basert på forskjellige former for reklame på Internett, i tillegg til rekruttering gjennom telefon og mail. Variasjonen i rekruttering ble gjort for å få utvalget så mangfoldig og tilfeldig som mulig, og for å få en metodisk tilnærming som *ligner* et tilfeldig sannsynlighetsutvalg. Resultatet fra denne rekrutteringen ble et stort panel, hvor det ble trekt et pseudo-sannsynlighetsutvalg ved å bruke en to-stepsprosedyre. Først trekkes det en sann sannsynlighetsutvalg fra populasjonen. Dette utvalget kalles «målutvalget». For hver deltaker av målutvalget trekkes det en eller flere

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

matchende individer fra utvalget av forhåndsrekrutterte respondenter. Dette utvalget kalles «matched sample». Matching er oppnådd ved å bruke et sett av bakgrunnsvariabler, som for eksempel kjønn, alder, utdanning, rase, politisk preferanse osv. Teknisk er matchingen utført ved hjelp av en algoritme som minimerer en såkalt multidimensjonal avstandsfunksjon basert på nøkkeldemografiske egenskaper. Dette innebærer med andre ord å velge den mest nærliggende og passende respondenten fra panelet for hvert individ i målutvalget. Med andre ord er det matchede utvalget valgt slik at det gjenspeiler målutvalget i størst mulig grad ved disse attributtene i matching-prosedyren. Til slutt vektet de utvalget for å korrigere for ubalanse i utvalgets sammensetting. Resultatet fra denne rekrutteringen ble et utvalg bestående av 1200 respondenter, hvorav 1000 fullførte undersøkelsen.

Den teknologiske utviklingen har ført til at gjennomføring av høykvalitets web-baserte undersøkelser er blitt vesentlig lettere, noe som har bidratt til at også populariteten har økt voldsomt. Et naturlig spørsmål i denne sammenheng blir da hvor gode web-baserte innsamlingsmetoder er, sammenlignet med mer tradisjonelle metoder. Strabac og Aalberg (2011) har undersøkt kvaliteten ved web-baserte undersøkelser, hvor de sammenlignet resultater relatert til politisk kunnskapsnivå mellom web-baserte undersøkelser og telefonundersøkelser basert på populasjonen i USA og Norge. De fant at forskjellene mellom innsamlingsmetodene var relativt små, og konkluderte med at bruk av web-undersøkelser for å undersøke forhold mellom variabler i populasjonen virker til å være uproblematisk relatert til politisk kunnskapsnivå, så lenge man ikke analyserer variabler som er relatert til Internettbruk. Til tross for at undersøkelsen var relatert til politisk kunnskapsnivå, vil jeg argumentere for at forskjellen mellom datainnsamling via telefon og web-baserte undersøkelser relatert til følelser til innvandrere antagelig også vil være minimale.

Likevel vil jeg problematisere særlig ett forhold som kan bidra til å redusere utvalgets generaliserbarhet. Statistiske tester bygger på sannsynlighetsteori og krever at utvalget er trukket ved hjelp av sannsynlighetsutvelging. Dette innebærer at alle i populasjonen ideelt sett skal ha like stor sannsynlighet for å bli trukket ut til spørreundersøkelsen (Ringdal 2001: 210). YougovPolimetrix benytter en strategi som ligner sannsynlighetsutvelging, selv om utvelgelsen avviker noe fra ETT-standarden (Enkelt tilfeldig trekking). Dette ettersom tilgang og bruk av teknologi som Internett, telefon og epost reduserer tilfeldigheten til å bli valgt. Selv om YougovPolimetrix trekker en sannsynlighetsutvalg fra populasjonen, er populasjonen

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

det trekkes fra likevel ikke en sann populasjon. Respondenter som deltok i undersøkelsen som en respons på reklame er i tillegg selvutvalgte deltakere, noe som kan være en kilde til systematiske ulikheter mellom Internett og telefonutvalg. Likevel anser jeg utvalget som representativt, eller kvasi-representativt, hvor funn og forhold mellom variabler i analysene også antas å være tilfelle i populasjonen.

3.2 Avhengige variabler

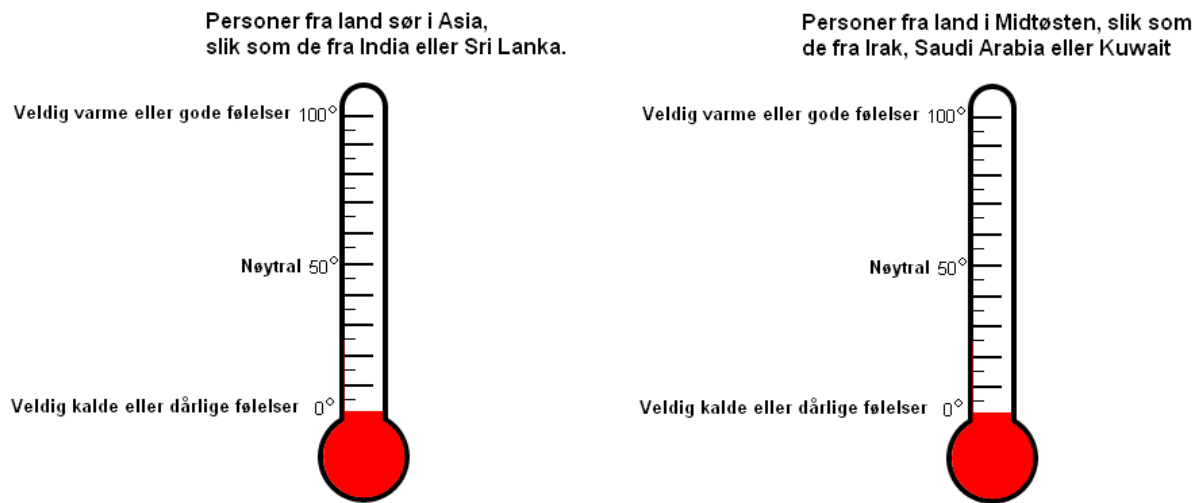
For å måle respondentenes uttrykte følelser til innvandrergруппene er det benyttet et «følelsetermometer» som representerer respondentenes uttrykte følelser. I spørsmålsformuleringen ble termometerne presentert på følgende måte:

Vi vil også gjerne vite hva du føler om innvandrere generelt og om innvandrere fra ulike deler av verden. Under blir du presentert for det vi kaller et termometer som måler hvordan du føler det i forhold til ulike grupper. Tall mellom 50 og 100 betyr at du har gode og varme følelser ovenfor denne gruppen. Tall mellom 0 og 50 betyr at du ikke har gode følelser ovenfor denne gruppen og at du ikke bryr deg så mye om dem. Hvis du ikke føler noe spesielt i forhold til denne gruppen bør du plassere dem på 50 grader.

I praksis innebar termometeret at respondentene i web-undersøkelsen skulle «klikke» på termometeret for å gi sin vurdering (se figur 3 for rekonstruert termometer). Respondentene ble bedt om å ta stilling til innvandrere fra ulike deler av verden. Studiens to avhengige variabler baserer seg på respondentenes uttrykte følelser til følgende grupper: «*Personer fra land sør i Asia, slik som de fra India eller Sri Lanka*» (Y^1), og «*Personer fra land i Midtøsten, slik som de fra Irak, Saudi Arabia eller Kuwait*» (Y^2).

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Figur 3. Termometer som måler følelser til ulike innvandrergupper.

Variablene utgjør studiens to avhengige variabler. Termometerne, som går på en skala fra 0 til 100, er kontinuerlige variabler på forholdstallsnivå, noe som gjør det mulig å benytte minste kvadraters metode (OLS). Dette innebærer at jeg vil gjennomføre to regresjonsanalyser, hvor en regresjonsanalyse tar utgangspunkt i uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, mens den andre tar utgangspunkt i uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Ved å benytte samme utvalg og samme uavhengige variabler i begge analysene, kan man observere eventuelle forskjeller i hvilke faktorer som påvirker følelsene til de enkelte innvandrergroppene.

Tabell 1: Deskriptiv statistikk: Følelser til innvandrere fra land sør i Asia og i Midtøsten.

	N	Min	Maks	Gjennomsnitt	Standard avvik
Følelser Sør-Asia (Y ¹)	818	0	100	55,69	22,79
Følelser Midtøsten (Y ²)	818	0	100	37,46	23,11

I tidligere forskning er det blitt benyttet en rekke ulike operasjonaliseringer når det kommer til befolkningens standpunkt til innvandring og innvandrere. Ofte har man benyttet «holdninger» (attitudes) som et begrep på befolkningens standpunkt og vurdering av innvandrere, der begrepet ofte er et resultat av et sammensatt mål som baserer seg på flere spørsmål relatert til innvandring eller innvandrere. I denne studien er begrepet «følelser» (feelings) benyttet som mål. Man kan anta at et slikt følelsetermometer kan gi noe andre resultater enn en

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

sammensatt skala som baserer seg på ulike holdningsspørsmål. Selv om forskjellene antakeligvis er marginale, anser jeg det likevel som sentralt å være klar over skille mellom følelser og holdninger, så man får samsvar mellom det teoretiske begrepet og empiriske målet og dermed oppnå en god validitet (Ringdal 2001: 355).

Men hvor godt måleinstrument er egentlig et følelsetermometer? Alwin (1997) sammenligner følelsetermometere som er kontinuerlig, med «graderings-skalaer» på ordinalnivå (som for eksempel likert-skala). Han påpeker at mer kontinuerlige mål innen samfunnsvitenskapen i enkelte tilfeller kan være problematisk ettersom det kan gi for stor forhåpning om presisjon som i realiteten ikke er så kontinuerlig som vi tenker termometer er. Likevel påpeker Alwin at slike termometer har flere fordeler, blant annet ved at det gir en mer nyansert respons enn mål med mindre skalaer. Til tross for størrelsen virker termometerspørsmål å være tydelig og forståelig for respondentene på bakgrunn av at et termometer er et kjent måleinstrument hvor man kjenner til konseptet. Jeg vil argumentere for at dette særlig er tilfelle i undersøkelser, som denne, hvor respondentene tar utgangspunkt i et grafisk termometeret. På denne måten kan måleinstrumentet bidra til en bedre reliabilitet i studien, ettersom et slikt eksplisitt måleinstrument kan gi stor nøyaktighet og kanskje mindre rom for tilfeldige målefeil.

3.3 Uavhengige variabler

Analysenes viktigste uavhengige variabler, som i størst grad også vil bli vektlagt, er konsumering av nyheter fra ulike medier. Videre har jeg inkludert ulike kontrollvariabler som har til hensikt å måle ulike bakgrunns karakteristikk hos respondentene, samt deres politiske preferanse. Basert på tidligere empiri har jeg også valgt å inkludere enkelte mellomliggende variabler som jeg antar kan fange opp noen av de interesse- og identitetsbaserte elementene som jeg tidligere har belyst.

For å kartlegge mediebruken ble respondentene i spørreundersøkelsen bedt om å rapportere hvor ofte de benyttet ulike medier for å oppdatere seg på nyheter i løpet av en vanlig uke. Nyhetsmediene som er inkludert er «*avis*er» og TV, hvor sistnevnte er målt av to variabler, «*NRK-dagsrevyen*» og «*TV2-nyhetene*». Verdiene på medievariablene går fra 1

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

(«sjelden eller aldri») til 5 («hver dag»), og betegnes som kategorivariabler på ordinalnivå⁷. En aktuell mulighet hadde vært å dummykode medievariablene for å skille mellom de som daglig konsumerer ulike nyhetsmedier og de som har et ikke-daglig konsum. Selv om en slik dummykoding kunne vært hensiktsmessig i forhold til å skille høykonsumenter og lavkonsumenter, medfører dummykodingen at man «mister» verdifull data. Potter (som sitert i Lubbers og Sheepers 2000) kritiserte tidligere kultivasjonsanalyser for enkelte metodiske svakheter, blant annet at mål på eksponering ofte hadde en grov inndeling hvor eksponeringen ble kategorisert som enten høy eller lav. Ettersom avstanden mellom verdiene kan betraktes som tilnærmet lik over hele linjen, anser jeg det som akseptabelt å beholde variablene i sin originalform (Eikemo og Clausen 2012: 63). Variablene viser dermed et lineært forhold mellom eksponering av nyhetsmedier og forskjeller i uttrykte følelser til innvandrergруппene. Ved å predikere ulike forhold kan man få en god forståelse for betydningen av eksponeringen.

Videre har jeg inkludert ulike relevante kontrollvariabler i analysene. Tidligere forskning viser at utdanning er en viktig og sentral variabel relatert til holdninger og følelser til innvandrere (Jenssen og Engesbak 1994; Mayda 2005). I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi sin høyeste utdanning. Variabelen som måler utdanning var originalt en kategorivariabel på ordinalnivå med en rekke ulike kategorier som representerer ulike utdanningsnivåer. For en mer anvendelig og hensiktsmessig fremstilling valgte jeg å omkode den originale variabelen til et dummysett. Dette innebærer kategoriene «*høyere utdanning, mindre enn 4 år*» som illustrerer høyskole eller universitetsutdanning med mindre enn 4 år, og «*høyere utdanning, mer enn 4 år*» som illustrer høyskole eller universitetsutdanning med mer enn 4 år. Referansekategori er personer som ikke har høyskole eller universitetsutdanning. Dummykodingen kan anses som hensiktsmessig med tanke på et skillet mellom personer med høyere og lavere utdanning, samt at man får en hierarkisk inndeling av høyere utdanning som bidrar til å nyansere utdanningseffekten.

Videre er «*alder*» en kontinuerlig variabel på forholdstallsnivå og kalkulert basert seg på respondentens fødselsår. For å undersøke om det er en kurvelineær sammenheng mellom alder og holdninger til de ulike innvandrergруппene, har jeg også inkludert «*AlderKvadrert*» ($Alder * Alder$) i analysen. «*Kvinne*» er videre en dummyvariabel der menn fungerer som

⁷ Svaralternativene på *Aviser*, *NRK-dagsrevyen* og *TV2-nyhetene* er som følger: «sjelden eller aldri», «1-2 dager i uken», «3-4 dager i uken», «5-6 dager i uken» og «hver dag».

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

referansekategori. Jeg har også inkludert variabelen «*urban*» i analysene, som er en dummyvariabel som inkluderer personer som bor i mindre og større byer, hvor referansekategorien blir personer som oppgir at de bor i et mer ruralt område.

Tabell 2: Deskriptiv statistikk: uavhengige variabler⁸

	N	Min	Maks	Gjennomsnitt	Gjennomsnitt (%)	Standard avvik
Nyhetskonsum¹						
Aviser	818	1	5	3,63		1,54
NRK-dagsrewyen	818	1	5	3,35		1,54
TV2-nyhetene	818	1	5	3,43		1,47
Kontrollvariabler						
Kvinne ²	818	0	1		49,58	0,50
Urban ³	818	0	1		63,25	0,48
Høyere utdanning < 4år ⁴	818	0	1		14,98	0,35
Høyere utdanning > 4år ⁵	818	0	1		8,96	0,29
Alder	818	19	76	46,28		15,45
Alder Kvadrert	818	361	5776	2380,51		1443,76
Politisk preferanse⁶						
Fremskrittspartiet (FRP)	818	0	1		27,51	0,45
Høyre (H)	818	0	1		16,02	0,37
Venstre (V)	818	0	1		2,74	0,16
Kristelig folkeparti (KRF)	818	0	1		3,69	0,19
Senterpartiet (SP)	818	0	1		3,14	0,17
Sosialistisk venstreparti (SV)	818	0	1		6,49	0,25
Rødt (R)	818	0	1		1,69	0,13
Arbeiderpartiet (AP)	818	0	1		28,28	0,45
Andre partier	818	0	1		1,79	0,13
Stemte ikke	818	0	1		8,28	0,28

¹ Skala som går fra 1 ("sjelden eller aldri") til 5 ("hver dag"). ²Dummy med referansekategori mann.

³Dummy med referansekategori rural. ⁴⁻⁵Dummysett med referansekategori lavere utdanning. ⁶Dummysett med Arbeiderpartiet som referansekategori.

Jeg ønsker også å kontrollere for respondentenes partipreferanse. I spørreundersøkelsen ble respondentene stilt spørsmål om hvilket parti de stemte på ved Stortingsvalget i 2009. Dette resulterte i en kategorivariabel på nominalnivå, som inkluderte de største partiene i Norge. Denne variabelen har jeg valgt å omkode til et dummysett, hvor Arbeiderpartiet fungerer som referansekategori. Jeg har valgt å bruke Arbeiderpartiet som en referansekategori på bakgrunn av to årsaker: 1) Arbeiderpartiet var i 2009 det politiske partiet med størst oppslutning og representerer derfor den største gruppen (Tvedt og Ryste 2013). 2) Jeg vil argumentere for at Arbeiderpartiet har en relativt nøytral innvandringspolitikk sammenlignet med for eksempel

8 Det ble testet for en rekke samspill effekter uten at noen av effektene var signifikante. Dette innebar blant annet samspill mellom utdanning og ulike nyhetskonsum, samt nyhetskonsum og ulike politiske preferanser. Ettersom effektene ikke var statistisk signifikante ble de utelatt fra analysene.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Fremskrittspartiet som er den fremste kritikeren av innvandringspolitikken i Norge (Jupskås og Garvik 2014). Hva respondentene stemte på under Stortingsvalget i 2009 velger jeg å betrakte som respondentenes partipreferanse, hvor valget anses å illustrere den politiske preferansen. Det variablene ikke viser er imidlertid respondentenes politiske interesse.

Som en konsekvens av listevise utelatelse (listwise deletion) kan vi observere et frafall fra de opprinnelige 1000 respondentene. Dette som følge av at kategorien «vet-ikke» blir behandlet som system missing. Frafallet er likevel ikke forårsaket av en enkelt variabel, men er en konsekvens av alle variablene som er inkludert. Ettersom analyseutvalget utgjør over 80 prosent av nettoutvalget, og frafallet tilsynelatende ikke er systematisk, anser jeg det som et akseptabelt frafall.

3.4 Mellomliggende variabler

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å ta stilling til hvor sannsynlig eller usannsynlig ulike utsagn var for innvandrere fra land sør i Asia og i Midtøsten.

Respondentene ble bedt om å ta stilling til samme utsagn både til innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere fra land i Midtøsten. Spørsmålsformuleringen og utsagnene var som følger: «Hvor sannsynlig er det at et økt antall innvandrere fra land i [...] vil»: *a) berike vår kultur med nye ideer og tradisjoner, b) øke skattene fordi etterspørselen etter offentlige tjenester øker, c) ta jobber fra norske arbeidstakere og d) øke omfanget av voldskriminalitet.*

Svaralternativene var som følger: «veldig usannsynlig», «noe usannsynlig», «noe sannsynlig» og «veldig sannsynlig». Jeg har valgt å kode de slik at en høy verdi (4) illustrer at respondentene uttrykker at de tror det er veldig sannsynlig, mens en lav verdi (1) innebærer at de uttrykker at de tror det er veldig usannsynlig. Selv om fokuset i studien er rettet mot informasjon fra nyhetsmedier, vil inkluderingen av de mellomliggende variablene implisitt fange opp noen av de interesse- og identitetsbaserte faktorene tidligere belyst.

Når variablene betegnes som mellomliggende variabler er det på bakgrunn av at de i en årsaksmodell har en indirekte effekt på den avhengige variabelen. Med andre ord representerer de mellomliggende variablene (Z) en mekanisme for effekten av X på Y. For eksempel at lavere utdanning (X) har en negativ effekt på uttrykte følelser til innvandrere (Y),

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

fordi personer med lavere utdanning anser sannsynligheten for at innvandrere vil ta jobber fra norske arbeidstakere (Z) som stor. Selv om Z er mellomliggende, forklarer den ikke hele sammenhengen mellom X og Y . Dette er noe jeg kommer tilbake til i analyse-delen.

De mellomliggende variablene har et stort antall missing values, som følge av kategoriene «vet ikke» og «vil ikke svare». Inkluderingen av flere mellomliggende variabler medfører at frafallet i analysen blir veldig stor. Ettersom variablene anses som mindre viktige enn flere av de andre variablene i analysen, har jeg valgt å utelate de fra hovedanalysen og i stede inkludere de i en egen analyse. Jeg unngår på denne måten at de mellomliggende variablene reduserer utvalgsstørrelsen for hovedanalysen.

Tabell 3. Deskriptiv statistikk: mellomliggende variabler

	<i>N</i>	Min	Maks	Gjennomsnitt	Standard avvik
Sannsynligheten for at innvandrere fra land sør i Asia vil					
Berike vår kultur med nye ideer og tradisjoner	606	1	4	2,53	0,99
Øke skattene fordi etterspørselen etter offentlige tjenester øker	606	1	4	2,66	0,93
Ta jobber fra norske arbeidstakere	606	1	4	2,30	0,91
Øke omfanget av voldskriminalitet	606	1	4	2,21	0,87
Sannsynligheten for at innvandrere fra land i Midtøsten vil					
Berike vår kultur med nye ideer og tradisjoner	606	1	4	2,54	0,85
Øke skattene fordi etterspørselen etter offentlige tjenester øker	606	1	4	2,60	0,87
Ta jobber fra norske arbeidstakere	606	1	4	2,36	0,81
Øke omfanget av voldskriminalitet	606	1	4	2,35	0,79

3.5 Analysens begrensninger

I ikke-eksperimentelle tverrsnittundersøkelser er det vanskelig å fastslå med sikkerhet at nyhetsmedier påvirker majoritetens holdninger og følelser til innvandrere. En signifikant forskjell i uttrykte følelser til innvandrere mellom personer som har et lavt og høyt nyhetskonsument, betyr ikke eksplisitt at det er nyhetsmedia som påvirker følelsene. Det forteller bare at det eksisterer forskjeller mellom gruppene når det kommer til uttrykte følelser til innvandrere, hvor begrensningene ved tverrsnittundersøkelser medfører at det er umulig å gi noen udiskutable svar og tolkninger. Med andre ord vil det alltid være en viss fare for at effekten skyldes spuriøse effekter. Strabac et al. (2012: 186) påpeker at man aldri helt kan avvise denne type kritikk i en studie basert på et ikke-eksperimentelt design. Likevel kan man styrke analysen ved å kontrollere for en rekke relevante faktorer, noe som bidrar til å

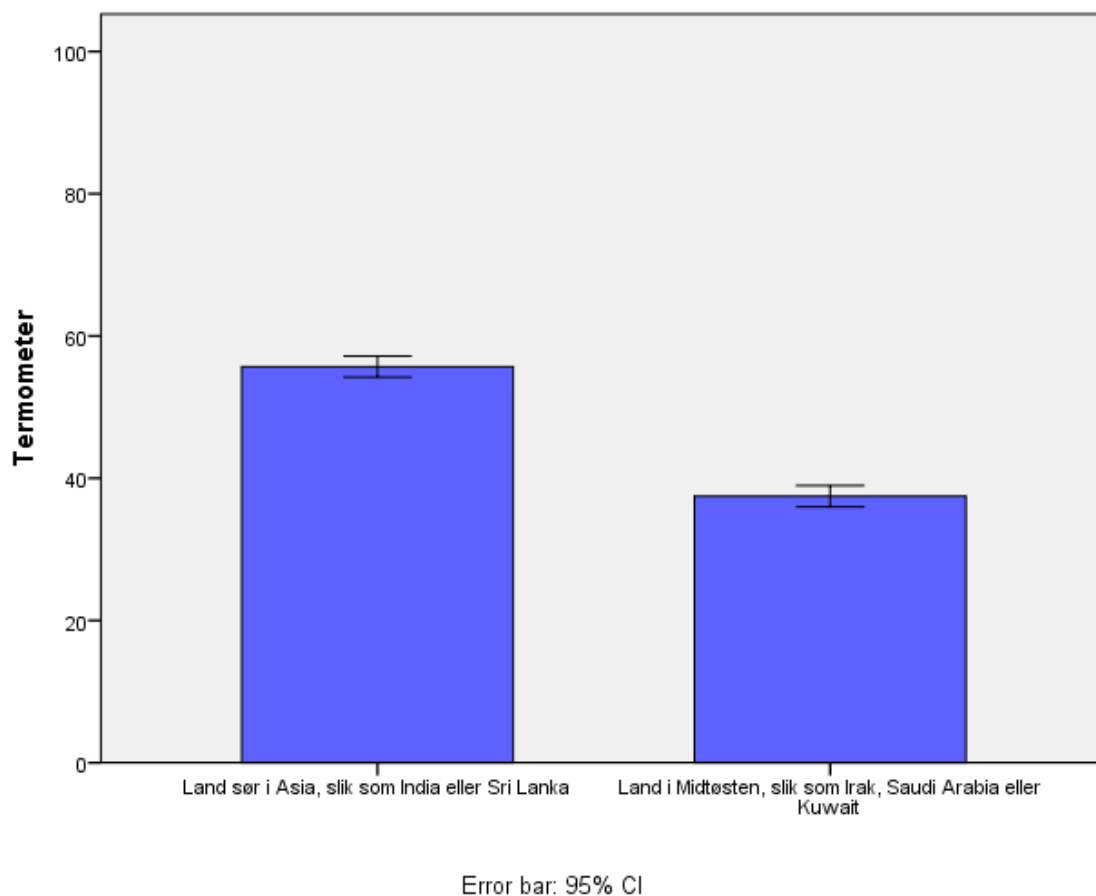
NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

reduserer alternative forklaringer på forskjellene i uttrykte følelser mellom grupper med ulikt konsum. Etter å ha kontrollert for bakgrunnsinformasjon ved respondentene og deres politiske preferanse, vil jeg argumentere for at analysene tillater en tolkning på bakgrunn av hva som er plausibelt.

4. Analyse

I denne studien har jeg gjennomført to regresjonsanalyser; en for uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, og en for uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. I dette kapittelet vil jeg presentere resultatene fra begge regresjonsanalysene. Med utgangspunkt i en blokkvis fremstilling, vil jeg begynne med en enkel modell hvor kun medievariablene er inkludert, for å videre inkludere ulike kontrollvariabler. Denne fremstillingen er fordelaktig ved at man får en bedre innsikt, og man kan avdekke eventuelle spuriøse effekter. Resultatene fra begge analysene tolkes parallelt, modell for modell. Før presentasjonen av regresjonsanalysene vil jeg presentere relevant deskriptiv statistikk som blant annet viser utvalgets gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandregruppene.

Figur 4. Utvalgets gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere fra land i Midtøsten.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Figur 4 viser utvalgets gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og til innvandrere fra land i Midtøsten. På termometeret, som har en skala som går fra 0 til 100, er utvalgets gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia 55,7, mens gjennomsnittlige uttrykte følelsene til innvandrere fra land i Midtøsten er 37,5. Dette innebærer at følelser til innvandrere fra land sør i Asia er relativt nøytrale, mens følelser til innvandrere fra land i Midtøsten til en viss grad kan karakteriseres å være kalde eller dårlige. Fra tabell 1 kan vi observere at standardavviket er relativt likt for begge de avhengige variablene, noe som innebærer at det ikke er noen vesentlig forskjell i spredningen rundt de gjennomsnittlige følelsene til innvandrergruppene.

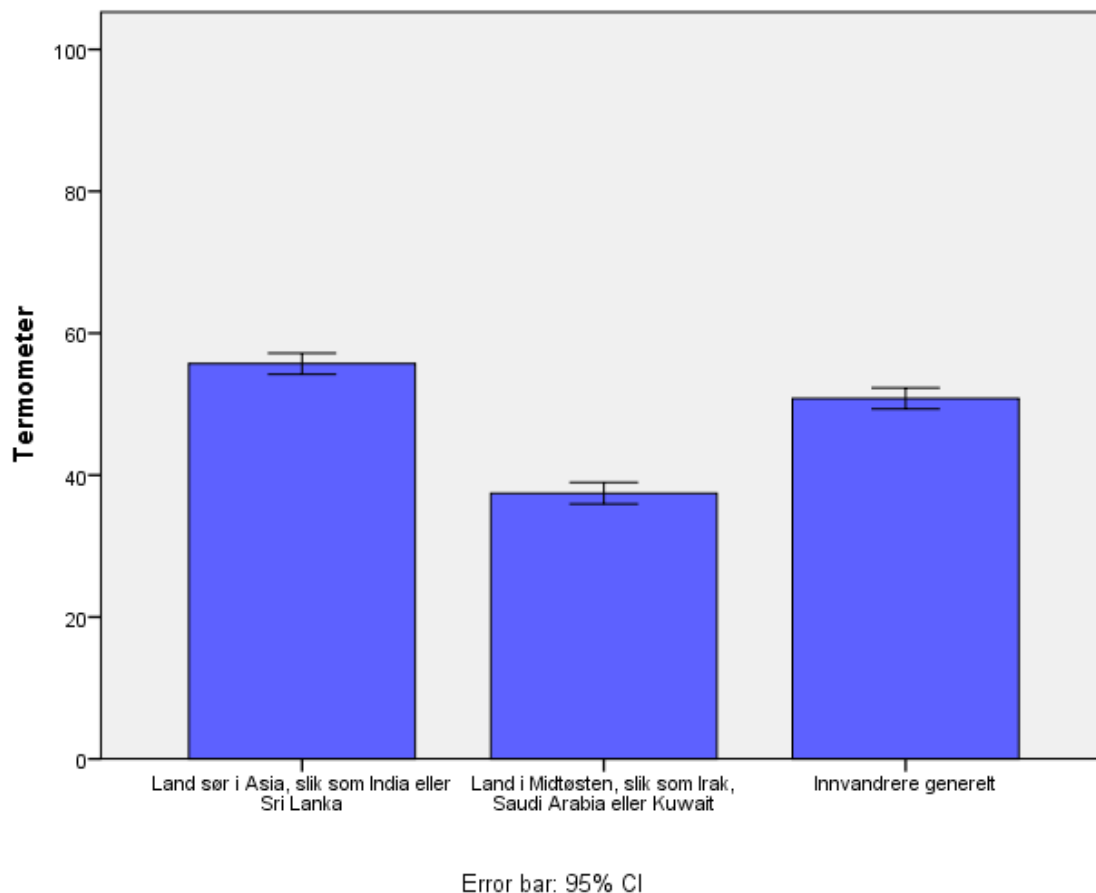
Ettersom utvalgsmetoden baserer seg på en sannsynlighetsutvelging, kan man observere konfidensintervallene som viser et intervall rundt gjennomsnittet som med stor sannsynlighet vil inneholde den sanne verdien for populasjonen. Forutsatt at vi aksepterer utvalget som representativt, viser figuren at nordmenns gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere med 95 prosent sikkerhet vil være et sted mellom 54 og 57, mens nordmenns gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten med 95 prosent sikkerhet være et sted mellom 36 og 39. Hva dette viser er at de gjennomsnittlige følelsene til innvandrere fra land i Midtøsten er vesentlig kaldere enn til innvandrere fra land sør i Asia. For å være sikker på at forskjellen mellom gjennomsnittene er statistisk signifikant gjennomførte jeg en paret t-test (se tabell A1 i appendiks A). Resultatene fra denne testen viser at forskjellene mellom gjennomsnittene er statistisk signifikante ved 0,01-nivå, noe som bekrefter at uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten er kaldere enn til uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia.

Et naturlig spørsmål blir om forskjellen i uttrykte følelser er forårsaket av at respondentene uttrykker spesielt varme følelser til innvandrere fra land sør i Asia, eller om det skyldes at uttrykte følelser til innvandrere fra Midtøsten er spesielt kalde. Med andre ord har jeg ingen referansekategori som man kan sammenligne med, noe som medfører at det er vanskelig å videre tolke forskjellene. Tidligere studier har benyttet innvandrere generelt som et sammenligningsgrunnlag når de skal vurdere holdninger og følelser til en spesifikk gruppe, som for eksempel muslimske innvandrere. I figur 5 har jeg derfor inkludert respondentenes uttrykte følelser til «innvandrere generelt», noe som utgjør en referanse- eller sammenligningsgrunnlag for følelser til de enkelte innvandrergruppene. Det første man kan

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

observere er at respondentene uttrykker relativt nøytrale følelser til innvandrere generelt, med en gjennomsnittlig skår på 50,5. For å være sikker på at forskjellene mellom gjennomsnittene er statistisk signifikante gjennomførte jeg også to parede t-tester som sammenligner gjennomsnittene til innvandrergruppene opp mot innvandrere generelt (se tabell A1 i appendiks A). Resultatene fra disse testene viser at de gjennomsnittlige forskjellene mellom innvandrergruppene og innvandrere generelt er statistisk signifikante ved 0,01-nivå. Gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere plasserer seg mellom uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten og land sør i Asia, men likevel vesentlig nærmere følelser til innvandrere fra land sør i Asia. Jeg vil dermed argumentere for at det er respondentenes uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten som «skiller seg ut», ved at følelsene til denne innvandrergruppen kan karakteriseres som kalde, mens det forøvrig for innvandrere generelt og til innvandrere fra land sør i Asia hersker mer nøytrale følelser.

Figur 5. Utvalgets gjennomsnittlige uttrykte følelser til innvandrere, innvandrere fra land sør i Asia og land i Midtøsten.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

«Innvandrere generelt» kan fungere som et referansepunkt i forhold til respondentens uttrykte følelser til de enkelte innvandrergroppene. Jeg vil likevel argumentere for at målet kan betraktes som problematisk i lys av den tidligere diskusjonen om bruk av innvandrere generelt som referansekategori. Det kan for eksempel være at respondentene tenker på innvandrere fra land i Midtøsten når de tar stilling til innvandrere generelt. Med dette argumentet tatt i betraktning er uttrykte følelser til innvandrere fra Midtøsten vesentlig kaldere enn både innvandrere generelt og sør-asiatere, noe som indikerer at innvandrergroppen tilsynelatende kan være særlig utsatt for kalde følelser.

Helbling (2008) fant at islamofobi og xenofobi hadde samme underliggende faktor, noe som innebærer at personer som tenderer til å ha xenofobiske holdninger også ofte har islamofobiske holdninger, og motsatt. Med samme resonnement antar jeg at dette også kan være tilfelle for uttrykte følelser til innvandrergroppene i min studie; respondenter som uttrykker kalde følelser til innvandrere fra land sør i Asia kanskje også uttrykker kalde følelser til innvandrere fra land i Midtøsten, og motsatt. For å undersøke om dette kan være tilfelle har jeg derfor valgt å gjennomføre en faktoranalyse (se tabell A2 i appendiks A). Der fant jeg at uttrykte følelser til innvandrere generelt, innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere fra land i Midtøsten tilsynelatende lader høyt på samme faktor. Det kan dermed være tilfelle at personer som for eksempel uttrykker kalde følelser til innvandrere generelt også uttrykker kalde følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Det faktoranalysen imidlertid ikke forklarer er årsaken til at respondentene uttrykker kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten.

4.1 Identitets- og interesse- og informasjonsbaserte utgangspunkt

Hvorfor uttrykker respondentene kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten enn til innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere generelt? Basert på de identitets- og interessebaserte utgangspunktene er dette som forventet, da det er flere faktorer som tilsier at respondentenes uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten vil være kaldere enn til innvandrere fra land sør i Asia. Innvandrere fra land sør i Asia, slik som Sri Lanka og India, skiller seg substansielt fra innvandrere fra land i Midtøsten, slik som Irak, ved at de i større grad er integrert på sentrale og viktige samfunnsarenaer i det norske samfunnet. Et eksempel er her integreringen i arbeidsmarkedet. Selv om en integrering i arbeidsmarkedet ikke garanterer en sosial integrasjon, betegnes integreringen i arbeidsmarkedet ofte som

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

grunnsteinen i integreringen. Deltakelse i arbeidsmarkedet kan bidra til dannelse og utvidelse av sosiale nettverk, og er også ansett som betydningsfullt iforhold til språkbeherskelsen (Blom og Henriksen 2008; Einarsen 2013). Forskjellene mellom innvandrergруппene når det kommer til integrering i arbeidsmarkedet medfører at selvhjulpenheten er høyere for innvandrere fra land sør i Asia sammenlignet med innvandrere fra land i Midtøsten (IMDI 2009b).

Når sør-asiatiske innvandrere er mer økonomisk selvstendige, kan det i lys av interessebaserte teorier medføre at de i mindre grad vil representere en økonomisk byrde for majoriteten ettersom avhengigheten av velferdsgoder er mindre. Når selvhjulpenheten for innvandrere fra land i Midtøsten er lavere, vil skatt og avgifter som går til velferdsgoder kunne være et initiativ til å uttrykke kaldere følelser til denne innvandrergруппen. Selv om innvandrere fra land sør i Asia antakeligvis vil representere større konkurrenter i arbeidsmarkedet, argumenterer Dustmann og Preston (2007) for at bekymringer rundt deling av velferdsgoder har en større rolle i dannelsen av holdninger til innvandrere enn bekymringer knyttet til konkurranse på arbeidsmarkedet. Dersom dette er tilfelle vil det interessebaserte utgangspunktet favorisere følelser til innvandrere fra land sør i Asia på bakgrunn av deres integrering i det norske samfunnet.

Det er også grunn til å anta at forskjellene i uttrykte følelser til innvandrergруппene kan være en konsekvens av kultur- og religionsforskjeller. Som tidligere nevnt tar identitetsbaserte teorier utgangspunkt i at mennesker som føler en sterk nasjonal identitet og patriotisme, kan oppleve grupper med andre verdier som truende for nasjonens særegne identitet (Sides og Citrin 2007: 479). Selv om også innvandrere fra land sør i Asia på flere områder skiller seg fra den norske kulturen, blant annet at de har andre kulturer, tradisjoner, religioner og andre tegn på annerledeshet, indikerer tidligere forskning at muslimer og innvandrere fra muslimske land kan være særlig utsatt for fordommer og fiendtlighet (Aldridge 2006; Strabac og Listhaug 2008; Helblings 2010). Trust (som sitert i Aldridge 2006: 147-148) argumenterte for hvordan islam kan fremstå som mindreverdige til vestlige livssyn og filosofier, hvor religionen for personer med islamofobiske holdninger kan representere en trussel for vestlige verdier og livssyn. Ettersom religion er en faktor som er kulturelt betinget kan det være at islamofobiske holdninger oppfattes som mer legitime, hvor fordommer mot for eksempel «sharia-lovgivning» kan oppfattes som naturlig i vestlig målestokk. Jeg vil

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

argumentere for at det er nærliggende og plausibelt å anta at de kalde uttrykte følelsene til innvandrere fra land i Midtøsten kan være en konsekvens av islamofobiske holdninger, som egentlig er rettet mot Midtøstens religiøse tilknytning til islam. Jeg antar at dette særlig kan være tilfelle ettersom Saudi-Arabia ble nevnt som eksempel på land i Midtøsten. Når landet praktiserer en strengt fortolket islamsk lovgivning, hvor de kulturelle, politiske, og sosiale forskjellene i stor grad avviker fra de norske, kan man anta at den synlige praktisering kan fremstå som en trussel for vestlige verdier og livssyn.

Jeg vil også argumentere for at vurderinger av innvandrergruppenes innflytelse på arbeidsmarkedet og økonomiske konsekvenser for samfunnet forøvrig forutsetter en viss informasjon om arbeidsmarkedstrender og innvandreres økonomisk innflytelse. På en side anser jeg media som en formidler av en objektiv informasjon som kan medføre en bedre innsikt og forståelse av det kulturelle mangfoldet, og følgelig redusere stereotyper. På en annen side vil jeg argumentere for at media kan bidra til å opprettholde stereotyper ved en kontinuerlig spredning av ensidige episodiske rammer som havner i innvandreres disfavør. Med andre ord blir innholdet essensielt for en eventuell informasjonsoverføring. Selv om det finnes mange eksempler på nyhetssaker der innvandrere fremstilles i et positivt lys, er tendensen som vi tidligere har sett at mediedekning av temaer som omhandler innvandring og integrering ofte er preget av en problemfokuset tilnærming hvor stereotyper ikke blir utfordret (IMDI 2009; OECD nr. 3 (2010)).

4.2 Nyhetsmedier og kontrollvariabler

Tabell 4 baserer seg på to regresjonsanalyser, og viser nordmenns uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Det er viktig å merke seg at den avhengige variabelen i den første analysen er uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia (Y^1), mens den avhengige variabelen i den andre analysen er uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten (Y^2). I modell 1 har jeg inkludert nyhetskonsumentvariablene, som måler respondentenes eksponering for ulike nyhetsmedier. F-testene viser at modell 1 i begge analysene statistisk signifikant ved 0,05-nivå. Modell 1 forklarer henholdsvis 4,8 prosent av variansen i uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, og 2 prosent av variansen i uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten.

I modell 1 kan vi observere at personer som konsumerer avisnyheter uttrykker

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

signifikant kaldere følelser til innvandrere fra land sør i Asia. Ettersom variabelen viser et lineært forhold basert på en kategorivariabel på ordinalnivå, er det vanskelig med en direkte tolkning av koeffisienten⁹. Den predikerte forskjellen i uttrykte følelser mellom personer som «sjelden eller aldri» leser aviser og de som leser aviser «hver dag» utgjør 6,8 grader på termometeret som har en skala som går fra 0 til 100. Personer som konsumerer avisnyheter uttrykker derimot ikke signifikante kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Når det gjelder TV er variablene som måler TV-eksponering som tidligere nevnt målt av to variabler: NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene. Vi kan observere at personer som konsumerer NRK-dagsrevyen uttrykker signifikant varmere følelser til begge innvandrergruppene. Motsatt uttrykker personer som konsumerer TV2-nyhetene signifikant kaldere følelser til begge innvandrergruppene.

Selv om modell 1 viser at personer som eksponerer enkelte nyhetsmedier og kanaler uttrykker signifikant kaldere eller varmere følelser til innvandrergruppene, kan dette være en konsekvens av at ulike grupper i samfunnet har forskjellige konsumeringsmønstre. Det kan derfor være tilfelle at de observerte effektene i modell 1 egentlig er spuriøse, hvor forskjellen i uttrykte følelser mellom de med høy og lav konsumering er en konsekvens av at ulike grupper velger enkelte medier eller TV-kanaler fremfor andre. For eksempel kan det være at personer med høyere utdanning i større grad velger NRK-dagsrevyen fremfor TV2-nyhetene, noe som medfører at effekten av eksponering egentlig bare viser utdanningsforskjeller i kanalpreferanse. Ved å inkludere kontrollvariabler med bakgrunnsinformasjon om respondentene får man kontrollert for noen av de mest nærliggende spuriøse effektene. I Modell 2 har jeg derfor valgt å inkludere kontrollvariabler for kjønn, alder, bosted og utdanning.

⁹ Eksplisitt viser koeffisienten til *Aviser* at respondentene uttrykker 1,71 grader kaldere følelser til innvandrere fra land sør i Asia for hvert økte trinn i aviskonsum.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Tabell 4. Regresjonsanalyser

	Innvandrere fra land sør i Asia			Innvandrere fra land i Midtøsten		
	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Konstant	67,392	80,448	86,622	43,113	61,829	68,733
Nyhetskonsum ¹						
Aviser	-1,71**	-1,45*	-1,33*	-0,06	0,08	0,38
NRK-dagsrevyen	1,78**	2,35**	1,63*	1,26*	1,46*	0,45
TV2-nyhetene	-3,24***	-2,81***	-2,13**	-2,77***	-2,27***	-1,27*
Kontrollvariabler						
Kvinne ²		1,35	0,58		2,38	1,00
Urban ³		-0,69	-1,09		-1,12	-1,32
Høyere utdanning < 4år ⁴		5,92**	4,18		4,55*	2,66
Høyere utdanning > 4år ⁵		6,41*	4,47		7,81**	6,08*
Alder		-0,71*	-0,87**		-1,01**	-1,08**
AlderKvadrert		0,01*	0,01*		0,01*	0,01**
Politisk preferanse ⁶						
Fremskrittspartiet (FRP)			-9,47***			-13,28***
Høyre (H)			-4,05			-9,29***
Venstre (V)			2,49			-2,18
Kristelig folkeparti (KRF)			1,19			-1,76
Senterpartiet (SP)			-5,30			-1,59
Sosialistisk venstreparti (SV)			8,20*			9,56**
Rødt (R)			5,12			13,52*
Andre partier			3,18			9,46
Sternte ikke			-8,36**			-10,75**
Justert R ²	0,048***	0,064**	0,105***	0,020***	0,035***	0,124***
Sig. R ² endring	0,051***	0,023***	0,051***	0,023***	0,022**	0,098***
N (antall)	818			818		

*=p<0,05, **= p<0,01, *** = p<0,001. ¹Skala som går fra 1 ("sjelden eller aldri") til 5 ("hver dag"). ²Dummy med referansekategori mann.

³Dummy med referansekategori rural. ⁴Dummysett med referansekategori lavere utdanning. ⁵Dummysett med Arbeiderpartiet som referansekategori.

Resultatet av F-testen er markert med * bak R².

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Inkluderingen av kontrollvariablene medfører at effekten av medievariablene er noe redusert sammenlignet med modell 1. Dette som følge av at ulike grupper kan ha noe ulike konsumeringsmønstre. Likevel bortforklarer ikke kontrollvariablene de signifikante effektene vi kunne observere i den første modellen. Med andre ord er det ingen substansielle forskjeller i medievariablene i den første og andre modellen. Forutsatt at det ikke er utelatt relevante X-variabler som forklarer forskjeller i konsumering, anser jeg det som plausibelt å anta at forskjeller i uttrykte følelser mellom personer med ulikt nyhetskonsument er forårsaket av at nyhetsmediene har en effekt eller påvirkning på mottakerne. Vi kan observere at modell 2 er en signifikant forbedring av modell 1, og forklarer nå henholdsvis 6,4 prosent av variansen for uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, og 3,5 prosent av variansen i uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten.

Etter å ha kontrollert for bakgrunnsinformasjon hos respondentene, kan vi observere at personer med et høyere konsum av avisnyheter fortsatt uttrykker signifikant kaldere følelser til innvandrere fra land sør i Asia, sammenlignet med de med et lavere konsum. I lys av kultivasjonsteorien kan man anta at dette er en konsekvens av at personer som hyppig blir eksponert for medias tilsynelatende problemfokuserende tilnærming til innvandrings- og innvandreremater, i større grad vil kultivere innholdet og holdningene som presenteres. Informasjonen kan på denne måten overstyre andre kilder til informasjon hos de med et større aviskonsument. Personer med et mindre aviskonsument vil kanskje ha større variasjoner i holdninger og følelser, som følge av at alternative informasjonskilder og innfallsvinkler vil få større betydning.

Ettersom tidligere undersøkelser har funnet at en vesentlig del av den problemfokuserende tilnærmingen til innvandring og innvandrere først og fremst er rettet mot islam og muslimer (Falkenberg og Nilsen 2009), anså jeg det som nærliggende å anta at en kultivering av innholdet ville føre til at respondentene uttrykte kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten (Vogt 2014). Likevel kan vi i modell 2 i analysen observere at personer som konsumerer avisnyheter fortsatt ikke uttrykker signifikant kaldere uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten, noe jeg finner overraskende ettersom konsumering av avisnyheter tilsynelatende påvirker uttrykte følelser til innvandrere fra land i sør i Asia. Antakelsen om at aviskonsument ville medføre kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten var et resultat av den tilsynelatende store medieoppmerksomhet rundt muslimer,

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

men også på bakgrunn av den generelle problemfokuserende tilnærmingen til innvandrere generelt. Når avislesning tilsynelatende kun har en effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, fører dette til at jeg må forkaste den første hypotesen (H1): *Det er en negativ og lineær sammenheng mellom avislesning og uttrykte følelser til begge innvandringsgruppene.*

Et spørsmål blir da hvorfor avisnyheter tilsynelatende har en effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, men ikke på uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Jeg finner flere potensielle forklaringer på hvorfor eksponering av aviser tilsynelatende kun påvirker følelser til innvandrere fra land sør i Asia, men ikke uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. En mulig forklaring kan være at innholdet av «islamofobiske-nyheter» varierer mellom ulike aviser, hvor et generelt mål på eksponering av nyhetsaviser kan være for grovt og unyansert til å fange opp potensielle påvirkningseffekter. Det kan for eksempel være at enkelte aviser i større grad representerer muslimer som en trussel for samfunnet, mens andre aviser forsøker å sette av spalteplass til en mer tematisk tilnærming til tema. Dette kan i så fall medføre at konsumering av ulike aviser kan ha en ulik effekt på mottakerne, og var noe av årsaken til at Lubbers og Scheepers (2000) i sin studie skilte mellom eksponering av ulike aviser, i stedet for å ta høyde for hyppigheten av eksponeringen. På denne måten kan man betrakte mål på TV-konsumering i denne studien som et mer nyansert mål enn mål på avislesning, ettersom jeg ved TV-konsumeringen skiller mellom NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene. Dette kan forklare hvorfor konsumering av nyhetsaviser ikke har en effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten, selv om det likevel ikke forklarer hvorfor forskjeller i konsumering av aviser har en effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia.

En annen forklaring kan derfor være at avislesning kun har en indirekte effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Kanskje tema rundt muslimer og islam i så stor grad er utbredt og inkorporert i samfunnet, så variasjon i avislesning ikke utgjør noen substansiell forskjell i følelsene knyttet til denne innvandringsgruppen. Hvis dette er tilfelle vil ikke medias påvirkning vises med eksponeringsmålet brukt i min analyse, ettersom det tilsynelatende ikke utgjør noen forskjell om man konsumerer aviser eller ikke. Det kan likevel være at aviser har en påvirkning på følelsene til innvandrere fra land i Midtøsten, men at påvirkningen hovedsaklig skjer i samtaler og diskusjoner mellom mennesker, hvor aviser

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

kun spiller en passiv rolle for meningsproduksjonen ved at den er leverandør av noe av materialet som inngår i interaksjonsprosessen (Brox 1995 i Lindstad og Fjeldstad 1999).

Som i forrige modell uttrykker personer som konsumerer NRK-dagsrevyen signifikant varmere følelser til begge innvandrergroppene. Dette bekrefter hypotese 2 (H2): *Det er en positiv og lineær sammenheng mellom konsumering av NRK-dagsrevyen og uttrykte følelser til begge innvandrergroppene.* Vi kan imidlertid observere at den positive effekten av eksponering av NRK-dagsrevyen tilsynelatende er noe sterkere på uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, enn hva den er på uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Den predikerte forskjellen i uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia mellom de som «sjelden eller aldri» konsumerer NRK-dagsrevyen og de som konsumerer NRK-dagsrevyen «hver dag» utgjør 9,4 grader i Sør-Asia-analysen. I Midtøsten-analysen utgjør denne forskjellen kun 5,8 grader. Selv om effekten av NRK-nyhetene tilsynelatende er sterkere på uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, er det likevel ikke sikkert at forskjellene mellom koeffisientene er statistisk signifikante. På bakgrunn av dette ble det derfor gjennomført en t-test, hvor jeg kalkulerte om forskjellene mellom koeffisientene var statistisk signifikante. Resultatet fra denne testen var at forskjellene mellom koeffisientene ikke var statistisk signifikante, noe som innebærer at man ikke kan konkludere med at forskjeller i eksponering av NRK-dagsrevyen har større effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia (se tabell A4 i appendiks A for formel og utregning).

Vi kan videre observere i modell 2 i begge analysene at personer som konsumerer TV2-nyhetene fortsatt uttrykker signifikant kaldere følelser til begge innvandrergroppene, også etter å ha kontrollert for bakgrunninformasjon hos respondentene. Dette bekrefter dermed hypotese 3 (H3): *Det er en negativ og lineær sammenheng mellom konsumering av TV2-nyhetene og uttrykte følelser til begge innvandrergroppene.*

Forskjellene i effekten av eksponering av NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene samsvarer med funn i studien til Strabac et al. (2012). De argumenterte for at forskjeller i effekten kunne være en konsekvens av at den kommersielle strukturen som inkluderer en konkurranse om profitt kunne bidra til en tabloidisering, mens allmennkringkastingskanalene i større grad kunne fremstå som mer nøytrale og balanserte. Med andre ord kan forskjeller i effekten av konsumering av kanalene skyldes at programinnholdet mellom kanalene er forskjellig, noe som i tilfelle samsvarer med Boomgaarden og Vliegtharts (2009)

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

argumentasjon om at forskjellig programinnhold kan gi ulike påvirkninger på befolkningen. I lys av kultivasjonsteorien kan man anse eksponering å bidra til at man til en viss grad kultiverer innholdet og rammene som de respektive kanalene tilbyr. Antakelsen bygger på at jo høyere eksponeringen er, desto mer kultiverer man innholdet. Personer med et høyt mediekonsum vil dermed i større grad ha holdninger, meninger og følelser som samsvarer med det som er presentert i media enn de med et lavere konsum. Dette samsvarer tilsynelatende med funn i mine analyser, hvor det virker som at økende nyhetskonsument medfører at man i større grad kultiverer innholdet og rammene til de respektive kanalene.

Et videre spørsmål blir om den tilsynelatende problemfokuserende tilnærmingen og representasjonen av muslimer medfører at de som konsumerer TV2-nyhetene uttrykker kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten enn innvandrere fra land sør i Asia. Vi kan observere at det er svært liten forskjell mellom koeffisientene, hvor effekten av TV2-nyhetene faktisk er noe større for innvandrere fra land sør i Asia (selv om forskjellene antakeligvis er for små til å være signifikant). Dette fører til at jeg må forkaste hypotese 4 (H4): *Personer som konsumerer TV2-nyhetene vil uttrykke kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten, enn hva de uttrykker til innvandrere fra land sør i Asia.*

Basert på foreliggende data er det vanskelig å spekulere i hvorfor ikke TV2-nyhetene medfører en større effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten enn til innvandrere sør i Asia. En mulig forklaring kan være at nyhetsinnholdet ikke er differensielt nok til å gi ulike effekter på mottakernes følelser. Altså kan det være at kanalen har en problemfokuserende tilnærming til Midtøsten og muslimer, men at slike representasjoner inngår sammen med andre problemfokuserende nyheter relatert til innvandrere generelt. Resultatet er tilsynelatende ikke nok til at publikum differensierer i sine følelser til ulike innvandreregrupper.

Når det gjelder effekten av kontrollvariablene, samsvarer de for det meste med tidligere forskning, med enkelte unntak. Variabelen «*kvinne*» er positiv, men er ikke statistisk signifikant i noen av analysene. Dette illustrerer at det ikke er noen signifikante forskjeller mellom kvinner og menns uttrykte følelser til innvandreregruppene. Videre kan vi observere at det er ingen signifikante forskjeller mellom de som bor i urbane og rurale områder når det kommer til uttrykte følelser til de to innvandreregruppene. Dette avviker fra tidligere forskning (jf. Blom 2011), hvor de ble funnet at personer som bodde i tettbygde og urbane

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

bostedsområder uttrykte mer liberale og positive holdninger til innvandrere enn de som bodde i mer rurale områder. Dette ble lagt til grunn at personer i urbane strøk i større grad var antatt å ha personlige erfaringer og kontakt med innvandrere, noe som kunne bidra å redusere stereotypier og fordommer. Når dette forholdet ikke bekreftes i mine analyser, vil jeg argumentere for at dette kan ha sammenheng med at målet på bostedsområde kan være for grov og unyansert. Dummyvariabelen er som tidligere nevnt dummykodet på bakgrunn av en kategorivariabel hvor respondentene ble bedt om å beskrive stedet hvor de bodde. Dette innebar blant annet om de bodde i en stor by, utkanten av en by, eller et tettsted. Hvis man for eksempel hadde kodet bostedsvariabelen på bakgrunn av postnummer kunne man fått en mer nyansert og nøyaktig koding, hvor utfallet kunne vært annerledes.

Tidligere forskning indikerer at personer med høyere utdanning har mer liberale og positive holdninger og følelser til innvandrere sammenlignet med personer med lavere utdanning (jf. Jenssen og Engesbak 1994). Dette samsvarer med hva jeg finner i mine analyser, hvor analysene illustrerer at personer med høyere utdanning uttrykker signifikant varmere følelser til begge innvandrergroppene sammenlignet med personer med lavere utdanning. Dette gjelder for både for personer med mer og mindre enn 4 års høyere utdanning. Vi kan likevel observere at effekten av utdanning tilsynelatende er størst for personer som har mer enn 4 år høyere utdanning, spesielt i Midtøsten-analysen.

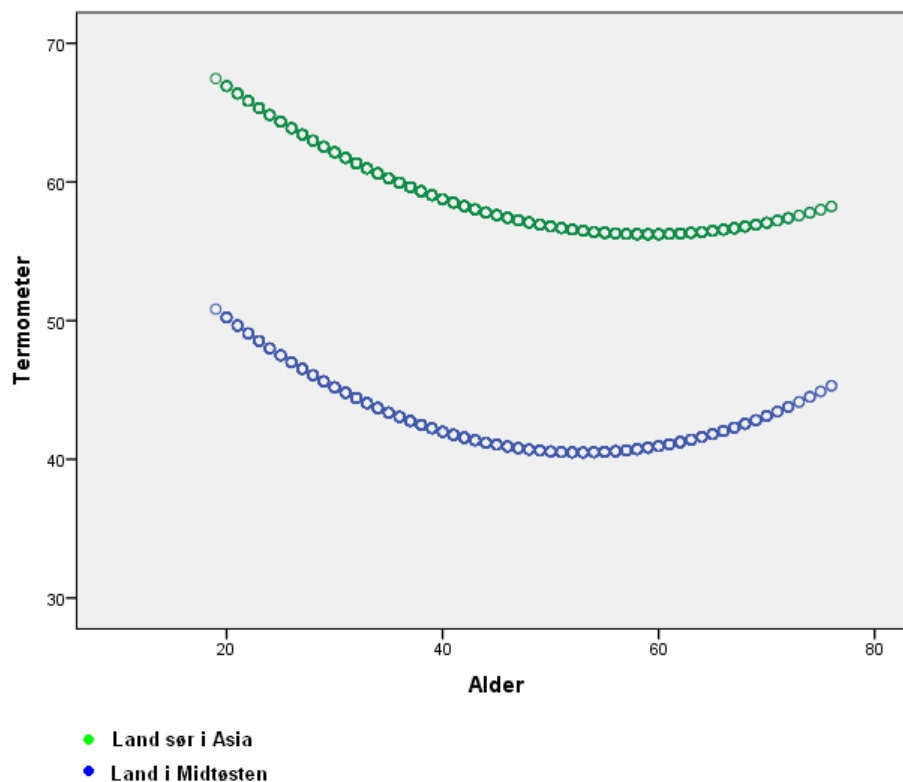
Hvorfor uttrykker personer med den lengste utdanningen de varmeste følelsene til innvandrere fra land i Midtøsten? Det eksisterer en rekke forklaringer på hvorfor høy utdanning bidrar til mer liberale holdninger til innvandrere. Interessebaserte forklaringer innebærer ofte at høyere utdanning leder til jobber med høy sosial status, noe som ofte beskytter fra direkte konkurranse med innvandrere på arbeid- og boligmarkedet. Identitetsbaserte forklaringer legger ofte til grunn at utdanning vil generere kunnskap, og dermed bryte ned stereotype oppfatninger om innvandrere (Jenssen og Engesbak 1994). Hvis vi betrakter utdanning gjennom det informasjonsbaserte utgangspunktet, kan man som Blénesi (2003: 115) argumentere for at høyere utdanning vil øke den kognitive kompetansen, og dermed gjøre folk mer motstandsdyktig mot fiendtlig propaganda i media om innvandrere. Dette bidrar til at den enkelte dermed er i bedre stand til å forstå faktiske konfliktsituasjoner. Kanskje vil personer med høyere utdanning ikke være like mottakelige for problemfokuserte

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

tematiske rammer¹⁰. Man kan som Hernes (1978) også anta at personer som er rike på modeller, kan filtrere, sile ut og konsentrere relevante opplysninger og modifisere sine forståelsesrammer i lys av ny informasjon.

«Alder» og videre «AlderKvadrert» er inkludert i analysene for å undersøke om det er en kurvilinear sammenheng mellom alder og uttrykte følelser til innvandrergруппene. Både F-testen og t-testen illustrerer at andregradsleddet er statistisk signifikant i begge analysene. I begge analysene kan vi observere at effekten av alder er negativ, mens andregradsleddet positiv, noe som illustrerer en kurvilinear sammenheng mellom alder og uttrykt følelser til innvandrergруппene. Figur 6 er en manipulert figur av to betingede effektplott, som viser sammenhengen mellom alder og uttrykte følelser til innvandrergруппene etter at det er kontrollert for de andre variablene i analysene.

Figur 6. Betinget effektplott av alder basert på gjennomsnittsverdier.

¹⁰ Det ble testet for samspill mellom utdanning og de ulike medievariablene. Ettersom ingen av interaksjonene var statistisk signifikante ble de ikke inkludert i analysen.

Vi kan observere at de yngste uttrykker de kaldeste følelsene til begge innvandrergroppene¹¹. Videre er tendensen at eldre uttrykker kaldere følelser, selv om denne effekten flater ut når man er rundt 50 år, hvor de eldste tilsynelatende uttrykker noe varmere følelser. Det er viktig å merke seg at selv om det er signifikante forskjeller i uttrykte følelser til innvandrergroppene, er det ikke nødvendigvis signifikante forskjeller i effekten av alder. En direkte sammenligning bør derfor tolkes med forsiktighet.

4.3 Politisk preferanse og polarisering

I modell 3 er det inkludert et dummysett for respondentenes politiske preferanse. Denne inkluderingen medfører en signifikant forbedring fra forrige modell i begge analysene. Vi kan observere at endringen i den forklarte variansen (R^2 endring) etter inkluderingen av de politiske variablene har hatt størst betydning for Midtøsten-analysen. Her har variansen økt med 9,8 prosentpoeng, til sammenligning med 5,1 prosentpoeng for uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia. Modell 3 forklarer nå 10,5 prosent av variansen i uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia, og 12,4 prosent av variansen i uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten.

De politiske variablene har Arbeiderpartiet som referansekategori, noe som medfører at koeffisientene viser forholdet mellom hvert enkelt parti sammenlignet med Arbeiderpartiet¹². Som forventet kan vi observere at Fremskrittspartivelgere uttrykker signifikant kaldere følelser til begge innvandrergroppene sammenlignet med Arbeiderpartivelgere. Man kan observere at effekten av Fremskrittspartiet tilsynelatende er noe større for uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten enn til innvandrere fra land sør i Asia. En t-test viser likevel at forskjellene mellom koeffisientene ikke er statistisk signifikante (Se tabell A4 i appendiks A for formel og utregning). Videre har velgere av Høyre signifikant kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten sammenlignet med Arbeiderpartivelgere, mens forskjellen mellom Høyre og Arbeiderpartiet derimot ikke er

11 Merk: Figuren viser to selvstendige effektplott som i etterkant er manipulert sammen. Merk også at figuren viser en skala fra 30 – 70 for å bedre illustrere alderseffekten, mens den opprinnelig skalaen går fra 0 – 100. Når figuren baserer seg på gjennomsnitt innebærer det en mann bosatt i et urbant område, med lavere utdanning som har Arbeiderpartiet som politisk preferanse med et gjennomsnittlig nyhetskonsument (se tabell 2 for nærmere informasjon).

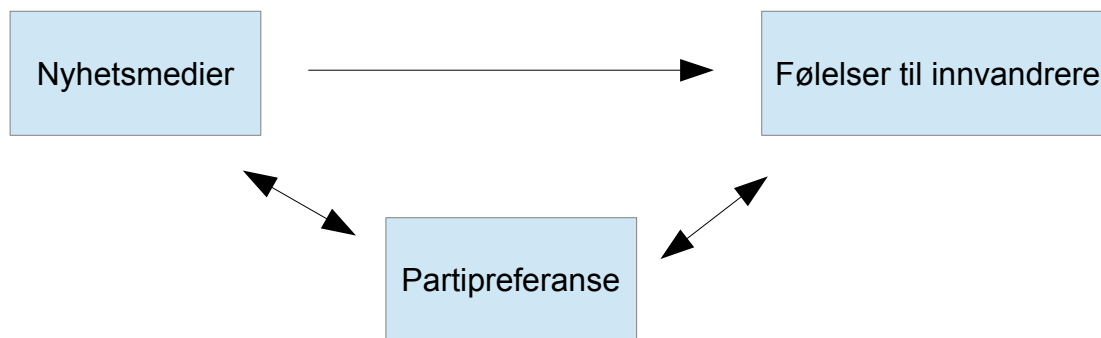
12 For eksempel kan vi observere at Sosialistisk Venstreparti (SV) har en positiv koeffisient på 9,56 i Midtøsten-analysen. Dette illustrerer at personer som stemte Sosialistisk Venstreparti i 2009 gjennomsnittlig uttrykker 9,56 grader varmere på «følelser-termometeret», sammenlignet med de som stemte Arbeiderpartiet.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

signifikant for uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia. Velgere av Venstre, Kristelig folkeparti og Senterpartiet har ikke signifikant forskjellig uttrykte følelser til innvandrere enn Arbeiderpartivelgere, mens velgere av Sosialistisk venstreparti derimot har signifikant varmere følelser til begge innvandreregruppene sammenlignet med Arbeiderpartivelgere. Rødt og Andre partier har en signifikant positiv effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten, mens denne effekten ikke er signifikant for følelser til innvandrere fra land sør i Asia. Personer som oppga at de ikke stemte ved Stortingsvalget i 2009 uttrykte signifikant kaldere følelser til begge innvandreregruppene.

Variablene som måler politisk preferanse har til hensikt å fungere som kontrollvariabler for konsum av nyhetsmedier, og dermed styrke analysen. Det er likevel viktig å være forsiktig i den direkte tolkningen av kausaliteten mellom uttrykte følelser til innvandreregruppene og den politiske preferansen. Personer som for eksempel stemmer Fremskrittspartiet får ikke nødvendigvis mer negative uttrykte følelser til innvandrere. Mer trolig vil det være at holdninger og følelser til innvandrere kan ha en påvirkning på den politiske preferansen, eller at nyhetsmedier påvirker den politiske preferansen. Figur 4 illustrerer den antatte kausaliteten grafisk.

Figur 7. Antatt årsakskjede mellom nyhetsmedier, partipreferanse og følelser til innvandrere.

Det interessante er imidlertid hvilke eventuelle endringer på nyhetsvariablene inkluderingen av de politisk variablene har medført. Etter å ha kontrollert for politisk preferanse kan vi observere at konsumering av avisnyheter fortsatt har en signifikant negativ effekt på uttrykte

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

følelser til innvandrere fra land sør i Asia. Dette innebærer at personer som konsumerer avisnyheter, uavhengig av politisk preferanse, uttrykker signifikant kaldere følelser til innvandrere fra land sør i Asia. Som i de tidligere modellene medfører ikke eksponering av avisnyheter forskjeller i uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Når det gjelder effekten av eksponering av TV2-nyhetene, er denne tilnærmet uforandret fra forrige modell. Dette er imidlertid ikke tilfelle for effekten av NRK-dagsrevyen. Etter å ha kontrollert for politisk preferanse kan vi observere at eksponering av NRK-dagsrevyen fortsatt medfører signifikant varmere følelser til innvandrere fra land sør i Asia. Imidlertid er effekten av å konsumere NRK-dagsrevyen ikke statistisk signifikant når det gjelder uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Dette innebærer at politisk preferanse forklarer bort forskjellen i uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten mellom personer med ulik eksponering av NRK-dagsrevyen.

Iyengar og Hahn (2009) illustrerte hvordan en selektiv eksponering av nyheter kan være en konsekvens av politiske preferanse, hvor man velger nyhetskilder som bedre passer til sine egne politiske idealer. Selv om studien tok utgangspunkt i amerikanske nyhetsaviser, antar jeg at politisk polarisering også til en viss grad kan være tilfelle i norske nyhetsmedier. Det er blant annet funnet at Fremskrittspartivelgere i større grad konsumerte TV2-nyheter fremfor nyheter på NRK, selv om konsumeringen forøvrig var relativt uavhengig av politisk preferanse (Kleven 2001). I mine analyser finner jeg at respondentenes politisk preferanse forklarte bort forskjellene i uttrykte følelser til innvandrere i land i Midtøsten mellom de med et lavt og høyt NRK-dagsrevyen konsum. I tillegg ble effekten av nyhetsmediene også forøvrig redusert ved inkluderingen av politisk preferanse. Dette kan indikere at det er en sammenheng mellom politisk preferanse og valg av nyhetskanaler, selv om man skal være forsiktig med å konkludere med en slik sammenheng basert på foreliggende data. Jeg anser det likevel som interessant å drøfte årsaken til at politisk preferanse reduserer effekten av nyhetsmediene, samt bortforklarer effekten av NRK-dagsrevyen i den ene analysen, ettersom dette kan bidra til å forstå påvirkningsprosessen fra nyhetsmedier bedre.

Som vi observerte i analysen hadde personer som stemte Sosialistisk venstreparti (SV) og Rødt vesentlig varmere uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten sammenlignet med Arbeiderpartivelgere. Det kan være at forskjellen i uttrykte følelser som følge av eksponering av NRK-dagsrevyen egentlig er en konsekvens av at velgere av blant annet

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Sosialistisk vestreparti og Rødt i større grad konsumerer NRK-dagsrevyen fremfor TV2-nyhetene. Hvis dette er tilfelle er effekten av NRK-dagsrevyen på uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten egentlig «spuriøs» og forårsaket av en politisk polarisering i kanalpreferanse blant publikum. Det betyr nødvendigvis ikke at NRK-dagsrevyen ikke lenger har noen effekt på de uttrykte følelsene til innvandrere fra land i Midtøsten. Iyengar og Hahn (2009) argumenterer for at man basert på politisk preferanse bevisst eller ubevisst velger enkelte nyhetskilder fremfor andre, ettersom enkelte kanaler eller nyhetskilder i større grad enn andre kan samsvare mottakernes politiske standpunkt. Eksisterende holdninger og oppfatninger kan dermed både opprettholdes og forsterkes gjennom det «tilpassede» programinnholdet. Dersom velgere av SV og Rødt velger NRK-dagsrevyen fremfor TV2-nyhetene, fordi det i større grad imøtekommer deres forventninger og politiske synspunkt, kan man argumentere for at NRK-dagsrevyen fortsatt kan være innflytelsesrik. Dette fordi NRK-dagsrevyen fortsatt kan bidra til å opprettholde og forsterke eksisterende holdninger og følelser til innvandring og innvandrere.

Jeg vil i lys av Iyengar og Hahn (2009) ta argumentasjonen ett sted videre. Dersom NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene har ulikt programinnhold, kan man argumentere for at dette skyldes en politisk polarisering hos mottakerne. Det kan være at kanalene opererer med ulike tolkningsrammer som samsvarer med rammene til ulike publikumsgrupper. Med andre ord kan nyhetsmediene forsøke å imøtekomme mottakernes rammer og politiske standpunkt, noe som kan medføre en politisk polarisering mellom NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene. Det er likevel ikke sikkert at en forskjell i programinnhold skyldes at kanalene forsøker å tilpasse seg ulike politiske publikumsgrupper. Mer trolig, som Strabac et al. (2012) påpeker, er det at forskjeller i programinnhold skyldes forskjeller i mediestrukturen mellom kommersielle- og allmennkringkastingkanaler, hvor førstnevnte skiller seg ut ved at den i større grad er styrt av profitt. Det informasjonsrike samfunnet har gitt en overflod på data, noe som betyr et underskudd på oppmerksomhet. Et resultat kan bli at TV2-nyhetene i større grad enn NRK-dagsrevyen forsøker å *fange* oppmerksomheten til potensielle publikummere, hvor de tar i bruk teknikker som tilspissing, forenkling, polarisering og konkretisering (jf. Hernes 1978).

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Tabell 5. Regresjonsanalyser med inkludering av mellomliggende variabler.

	Sør Asia	Midtøsten
	Modell 4	Modell 4
Konstant	77,720	65,528
Nyhetskonsum ¹		
Aviser	-1,57**	0,05
NRK-dagsrevyen	1,66*	0,01
TV2-nyhetene	-1,30*	-0,59
Kontrollvariabler		
Kvinne ²	-1,70	-0,16
Urban ³	-2,02	1,22
Høyere utdanning < 4år ⁴	0,04	0,51
Høyere utdanning > 4år ⁵	-0,34	1,05
Alder	-1,00**	-1,06**
AlderKvadrert	0,01*	0,01**
Politisk tilhørighet ⁶		
Fremskrittspartiet (FRP)	-1,34	-9,76***
Høyre (H)	1,90	-5,83*
Venstre (V)	-1,85	-3,21
Kristelig folkeparti (KRF)	1,88	2,11
Senterpartiet (SP)	-5,60	1,38
Sosialistisk venstreparti (SV)	3,40	6,61*
Rødt (R)	2,60	4,84
Andre partier	0,38	5,68
Stemte ikke	-4,63	-10,51**
Holdninger ⁷		
Berike vår kultur med nye ideer og tradisjoner	8,87***	10,93***
Øke skattene fordi etterspørselen etter		
Offentlige tjenester øker	-1,91	-3,86**
Ta jobber fra norske arbeidstakere	-4,93***	-5,41***
Øke omfanget av voldskriminalitet	-6,08***	-6,89***
Justert R ²	0,351***	0,307***
N (antall)	646	649

*=p<0,05, **= p<0,01, *** = p<0,001.¹ Skala som går fra 1 ("sjelden eller aldri") til 5 ("hver dag").

²Dummy med referansekategori mann. ³Dummy med referansekategori rural. ⁴⁻⁵Dummysett med Referansekategori lavere utdanning. ⁶Dummysett med Arbeiderpartiet som referansekategori.

⁷Skala som går fra 1 ("veldig usannsynlig") til 4 ("veldig sannsynlig").

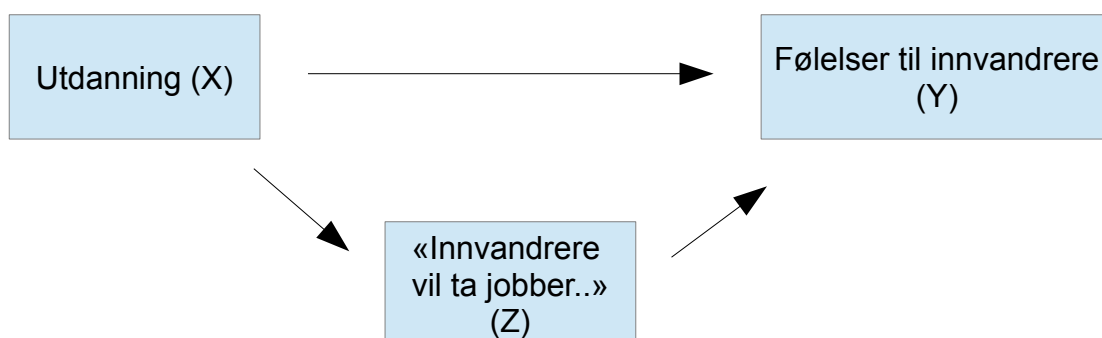
Etter inkludering av de mellomliggende variablene kan vi observere at konsumering av avisnyheter fortsatt har en signifikant negativ effekt på uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia (se tabell 5). Dette gjelder forøvrig også for NRK-dagsrevyen, hvor personer som konsumerer dagsrevyen uttrykker signifikant varmere følelser til sør-asiatere. Personer som konsumerer TV2-nyhetene uttrykker fortsatt mer negative følelser til innvandrere fra land sør i Asia, mens effekten av TV2-nyhetene ikke lenger er signifikant for uttrykte følelser til

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

innvandrere fra Midtøsten. Med andre ord forklarer de mellomliggende variablene bort effekten TV2-nyhetene har på følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Kanskje kan dette være fordi personer som tror det er sannsynlig at et økt antall innvandrere fra land i Midtøsten vil øke omfanget av for eksempel voldskriminalitet, i første rekke er de samme som konsumerer TV2-nyhetene. Med andre ord *kan* det være at TV2-nyhetene påvirker mottakerne til å anta at et økt antall innvandrere fra land i Midtøsten vil medføre økt kriminalitet. Likevel er dette kun antakelser som må tolkes med forsiktighet.

Ser vi på kontrollvariablene som ble inkludert i modell 2, er det verdt å merke seg at effekten av utdanning ikke lenger er statistisk signifikant. Dette fordi de mellomliggende variablene forklarer bort noe av effekten eller årsaken som ligger i forskjellene mellom lav og høy utdanning, noe som er i tråd med de interesse- og identitetsbaserte innvandringsteoriene. For eksempel kan det være at personer som tror det er sannsynlig at økt antall innvandrere fra land sør i Asia og i Midtøsten vil ta jobber fra norske arbeidstakere, først og fremst er personer med lavere utdanning som anser innvandrere som potensielle konkurrenter i arbeidsmarkedet. Personer som har høyere utdanning er i større grad skjermet fra denne konkurransen, noe som kanskje medfører at de ikke har like stor grunn til å være skeptiske ettersom det potensielle problemet ikke omfavner dem selv. Figur 4 illustrerer eksempelet i en årsakskjede.

Figur 8. Eksempel på årsakskjede + Z effekt, der Z er mellomliggende.

4.5 Drøfting av modellens kvalitet

Før en videre diskusjon av resultater og funn anser jeg det som hensiktsmessig å undersøke hvorvidt analysene etterkommer kravene og forutsetningene som gjelder for regresjonsanalyse. Hvis analysene ikke etterkommer disse forutsetningene kan jeg ikke lenger stole på at resultatene i analysene er korrekte. Jeg anser det som sentralt å være åpen rundt undersøkelsens styrker og svakheter, ettersom det bidrar til en bedre innsikt av konklusjoner og generaliseringer. Jeg vil likevel begrense meg til de forutsetningene som jeg anser som særlig relevant i forhold til mine analyser.

For at en regresjonsanalyse kan karakteriseres som «god», må alle teoretisk relevante variabler være inkludert i analysen. Dette er nødvendig for at analysen skal være så realistisk som mulig, og gi en mer nøyaktig estimering av koeffisientene. Selv om det er praktisk umulig å inkludere *alle* relevante X-variabler, er det viktig å være forankret i tidligere forskning og være oppmerksom på eventuelle fravær av sentrale variabler. I denne analysen anser jeg de fleste variabler som tidligere har vist seg å være teoretisk relevante som inkludert. En variabel som tidligere har vist seg å være teoretisk viktig, men som ikke er inkludert i analysen er personlig kontakt med innvandrere. Ettersom personlig kontakt med innvandrere er funnet å være sentralt i forhold til å nyansere virkelighetsoppfatningen og bryte ned stereotype oppfatninger (Blom 2011), vil fraværet av et slikt mål medføre at man kan stille spørsmål rundt analysenes validitet. Jeg anser det derfor som en essensiell diskusjon hva man går glipp av når et slikt mål ikke er inkludert i analysen.

Man kan stille seg spørsmål om inkluderingen av et mål på personlig kontakt med innvandrere ville forklart bort effekten og påvirkningen fra nyhetsmediene. Nyhetskonsumentene er kun en observasjon basert på en tverrsnittundersøkelse, hvor man observerer forskjeller i følelser mellom alt fra de som ikke konsumerer ulike nyhetsmedier, til de som konsumerer nyhetsmedier daglig. Målene viser med andre ord en lineær sammenheng mellom nyhetskonsumenter og uttrykte følelser til innvandrere. For eksempel fant jeg at jo hyppigere man oppdaterte seg på nyheter fra aviser, desto kaldere følelser hadde man til innvandrere fra land sør i Asia. Om effekten av avislesing skulle vise seg å være spuriøs som følge av at et mål på personlig kontakt med innvandrere ikke er inkludert i analysen, betinger det at personlig kontakt med innvandrere forklarer forskjeller i avislesing. For eksempel at personer som sjelden eller aldri har kontakt med innvandrere i større grad

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

konsumerer nyhetsaviser sammenlignet med de som ofte har kontakt med innvandrere. Eller at de som har mye kontakt med innvandrere velger NRK-dagsrevyen fremfor TV2-nyhetene. Man kan ikke utelukke at personer som har mye kontakt med innvandrere, for eksempel velger NRK-dagsrevyen fremfor TV2-nyhetene fordi det i større grad møter deres forventninger. Jeg anser det som lite trolig at personlig kontakt utgjør store forskjeller i kanalpreferanser og konsum. Det kan likevel være at effekten av nyhetskonsum er større for personer som har lite personlig kontakt med innvandrere. Dette vil komme tilbake til i diskusjon og oppsummering.

Regresjonsanalyser forutsetter også fravær av multikollinearitet, noe som er tilfeller der X-variablene har en høy korrelasjon seg i mellom, hvor det blir vanskelig å skille variablenes effekter fra hverandre. Dette er et problem som kan resultere i upresise estimater og store signifikansverdier (Eikemo og Clausen 2012: 157). Jeg anser multikollinearitet som et potensielt problem i min analyse, som det er nødvendig å undersøke nærmere. Dette fordi det kan være tilfelle at særlig nyhetsvariablene kan korrelere med hverandre. Tabell A3 (appendiks A) viser en oversikt over variablenes toleranse, som innebærer andelen av en X-variabel som *ikke* deles med andre X-variabler (Hamilton 1992: 133-135). I denne analysen har «NRK-dagsrevyen» den laveste toleransen med en verdi på 0,51, noe som innebærer at 51 % av variasjonen i NRK-dagsrevyen er uavhengige av de andre variablene i modellen. Multikollinearitet er med andre ord ikke et problem i analysene i denne studien, ettersom alle variablene har en akseptabel uavhengighet. Det er også testet for heteroskedasitet, noe som innebærer at det ikke er konstant varians på feilledene, hvor modellene bommer mer på enkelte predikerte verdier av Y enn andre. Heteroskedasitet er imidlertid ikke et problem i analysene og vektlegges derfor ikke videre. Til slutt er det også testet og gjort rede for kurvelinearitet, hvor jeg fant et kurvelineært forhold ved Alder (se figur 7).

Kort oppsummert etterkommer analysene forutsetningene som gjelder for regresjon. Et mulig unntak er inkludering av relevante X-variabler, hvor særlig personlig kontakt med innvandrere ideelt sett burde vært inkludert i analysene. Likevel anser jeg ikke fraværet av personlig kontakt med innvandrere som svekkende for analysene, på bakgrunn av hvordan eksponering er målt.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

5. Diskusjon og oppsummering

Funn i denne studien indikerer at nordmenn uttrykker kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten enn til innvandrere fra land sør i Asia og til innvandrere generelt. Det er med andre ord grunn til å anta at det er kvaliteter ved innvandrere fra land i Midtøsten som medfører at nordmenn har særlig kalde følelser til nettopp denne innvandrerguppen. Basert på denne tverrsnittundersøkelsen kan jeg ikke gi udiskutable svar og tolkninger når det gjelder hvilken rolle nyhetsmediene har, relatert til de uttrykte følelsene til innvandrerguppene. Likevel vil jeg argumentere for at funn i studien indikerer at nyhetsmedier har en sentral betydning for følelser til innvandrere. Hvilke nyhetsmedier og kanaler den enkelte eksponeres for viser seg også å være av betydning for følelsene til innvandrerguppene. I tillegg indikerer studien at effekten av eksponering av nyhetsmedier ikke utelukkende har lik påvirkning på ulike innvandrergupper.

Tidligere forskning med bruk av innholdsanalyser indikerte at det er en særlig stor medieoppmerksomhet rettet mot islam og muslimer. Med dette utgangspunktet antok jeg at personer som i stor grad ble eksponert for et slikt innhold ville kultivere noe av det islamofobiske innholdet og dermed uttrykke kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Imidlertid fant jeg at eksponering av nyhetsaviser medførte at respondentene uttrykte kaldere følelser til innvandrere fra land sør i Asia, mens nyhetsaviser tilsynelatende ikke hadde noen effekt på følelser til innvandrere fra land i Midtøsten. Det er flere mulige årsaker til at konsumering av aviser ikke påvirker uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten, men jeg vil særlig trekke frem en antakelse om at muslimer og islam i stor grad er utbredt samtaletema, hvor forskjell i konsumering av nyhetsaviser kanskje ikke er nok til å påvirke følelsene. Kanskje vil aviser kun spille en passiv rolle for meningsproduksjonen hvor den er leverandør av noe av materialet som inngår i interaksjonsprosessen.

TV-eksponering hadde på sin side effekt på uttrykte følelser til begge innvandrerguppene. Til tross for en tilsynelatende stor og problemfokuseret medieoppmerksomhet rettet mot muslimer, finner jeg ikke at nyhetsmedier fører til noen kaldere følelser til innvandrere fra land i Midtøsten enn til innvandrere fra land sør i Asia. Påvirkningen virker dermed til å være relativt lik på følelser til begge innvandrerguppene, både ved de positive effektene av NRK-dagsrevyen og de negative effektene fra TV2-

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

nyhetene.

Hvor stor rolle har da nyhetsmedier på uttrykte følelser til innvandrergруппene? Uttrykker personer med et høyt konsum substansielt forskjellige følelser enn de med et lavere konsum? Innenfor kultivasjonsteorien betegner mainstreaming en situasjon hvor mediens virkelighetsbilde tenderer mot å eliminere kulturelt og sosialt betingede forskjeller hos høykonsumentene, mens det hos lavkonsumentene er større variasjon (Gerbner et al. 2006). Hypotesen hevder at høyere eksponering vil medføre at deres meninger av ulike temaer og oppfattelser vil begynne å reflektere og speile de som presenteres i media. Er det tilfelle at for eksempel en høy eksponering av TV2-nyhetene medfører en mainstream-effekt hos personer med høyere eksponering? Det er i analysen kontrollert for bakgrunns karakteristikk hos respondentene, hvor eksponering av TV2-nyhetene fortsatt har en signifikant effekt på uttrykte følelser til innvandrergруппene. Man kan derfor argumentere for at eksponering av TV2-nyhetene til en viss grad medfører en form for mainstreaming-effekt. Dette ved at TV2-nyhetene tilsynelatende har en effekt på mottakerne som er uavhengig av for eksempel deres utdanning eller alder. Man kan likevel ikke hevde basert på data i denne analysen at nyhetskonsumenter eliminerer sosialt betingede forskjeller som for eksempel utdanning. Jeg vil derfor være forsiktig med å konkludere med at en høy eksponering av nyhetsmedier medfører en mainstreaming effekt, men i argumentere for at nyhetsmedier har en effekt som tenderer i retningen av noe mer «felles forståelse» av virkeligheten.

Tidligere i denne studien viste jeg at predikerte forskjeller i uttrykte følelser til innvandrere fra land i Midtøsten mellom de som «sjelden eller aldri» konsumerer TV2-nyhetene, og de som konsumerer TV2-nyhetene «hver dag», utgjorde 9 grader på følelsetermometeret. Ettersom målet går fra 0 til 100 vil jeg argumentere for at effekten isolert sett er relativt sterk. Likevel innebærer ikke forskjellene at personer som konsumerer TV2-nyhetene hver dag innehar substansielt forskjellige følelser til innvandrergруппene enn de som sjeldnere blir eksponert for TV2-nyhetene. Det samme gjelder forøvrig personer som konsumerer NRK-dagsrevyen. Personer som i større grad konsumerer NRK-dagsrevyen uttrykker varmere følelser til begge innvandrergруппene enn personer med et lavere konsum. Likevel befinner de seg gjerne på samme side av følelsetermometeret. Jeg vil argumentere for at effekten er noe bemerkelsesverdig ettersom høyt konsum i min studie innebærer konsumering av nyheter «hver dag», mens man ofte i kultivasjonsanalyser betegner høykonsumenter som personer

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

som konsumerer TV gjerne flere timer om dagen. Gerbner et al. (2006) betegnet lavkonsumenter som personer som konsumerte mindre enn 2 timer TV daglig, mens høykonsumenter ble betegnet som personer som konsumerte TV mer enn fire timer daglig. Dette er langt høyere konsum enn hva jeg betegner som et høyt konsum i mine analyser. Likevel illustrerer analysene at et eksponeringsmål basert på antall dager konsum i uken av et spesifikt innhold som nyheter tilsynelatende kan være nok til en kultivering hos mottakerne. Dette kan ha sammenheng med Lee et al. (2009) sin argumentasjon om at kultivasjon inntreffer ved konsumering av et spesifikt programinnhold. Med andre ord kan det være at det kreves mindre eksponering av nyheter fordi nyheter har en større effekt på mottakerne ettersom de formidler informasjon fra virkeligheten. Hvis man betrakter kultivasjonsteorien opp mot dagsordenfunksjonen, kan man argumentere for at en høy eksponering av nyheter vil medføre at man lettere kultiverer tolkningsrammene nyhetene tilbyr, sammenlignet med for eksempel fiksjonsprogrammer som filmer.

6.1 Nyhetsmedier i samfunnet

Noe av utfordringen til kultivasjonsanalyser og undersøkelser av mediepåvirkning er å ikke betrakte påvirkningen som en isolert hendelse, men være klar over at en mediepåvirkning skjer i samspill og vekselvis med andre påvirkningsprosesser. Det er med andre ord for enkelt med en stimulus-respons-tenkning, som på sin side preget den første fasen av mediesosiologien. Jeg har til nå sett hvordan ulik eksponering av nyhetsmedier kan bidra til forskjeller i uttrykte følelser til enkelte innvandrergupper, også etter at man har kontrollert for ulike bakgrunns karakteristikk ved respondentene. Resultatet er at nyhetsmedier i de fleste tilfeller tilsynelatende har en påvirkning på mottakernes følelser til innvandrerguppene. Likevel vil det være naivt å anta at nyhetsmedier fremtrer som den eneste informasjonskilden om innvandring og innvandrere, hvor nyhetsmedier i realiteten er en av mange informasjonskilder og inntrykk som kan få betydning for opinionen.

Med utgangspunkt i tidligere forskning, samt funn i min studie, anser jeg nyhetsmedier som en sentral bidragsyter for befolkningens følelser til innvandrere fra land sør i Asia og i Midtøsten. Kan dette være en konsekvens av at personlige erfaringer til de spesifikke innvandrerguppene er mindre enn til innvandrere generelt? Vi vet at personlig kontakt med innvandrere ofte bidrar til å nyansere virkelighetsoppfatningen og bryte ned stereotype

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

oppfatninger (Blom 2011: 13). Hvis vi ikke tar utgangspunkt i den generelle innvandrerbefolkningen, men i stedet tar utgangspunkt i enkelte innvandrergrupper, som for eksempel innvandrere fra land sør i Asia, er det naturlig å anta at flere kun har erfaringer til innvandrergruppen som begrenser seg til indirekte erfaring gjennom media. I lys av Hedmans argumentasjon om at mediene har en særlig påvirkning for temaer publikum har begrenset personlig erfaring med (Lindstad og Fjeldstad 1999), er det grunn til å anta at representasjoner om spesifikke innvandrergrupper i media kanskje kan få en større betydning i holdningsdannelsen enn for innvandrere generelt. Problemfokuserte og negative nyheter om for eksempel innvandrere fra land i Midtøsten kan med andre ord kanskje være av større betydning for befolkningen ettersom den personlig kontakten er lavere enn for innvandrere generelt. Likevel er det funnet at kontakt med kollegaer som tilhører en etnisk minoritet reduserer negative holdninger også til muslimer (Savelkoul et al. 2011). Dersom dette er tilfelle, kan man anta at personlig kontakt med innvandrere generelt også vil medføre mer liberale og positive holdninger og følelser til spesifikke innvandrergrupper, slik som innvandrere fra land i Midtøsten. Altså vil kanskje personlig kontakt med innvandrere redusere og bryte ned stereotype oppfatninger også om spesifikke innvandrergrupper.

Det kan likevel være tilfelle at personlig kontakt med innvandrere har betydning for hvor stor påvirkning nyhetsmedier har. Man kan argumentere for at NRK-dagsrevyen, som en allmennkringkastingskanal, har fokus på å være informative og balanserte i fremstillingen av innvandrere. I tilfeller hvor publikums personlige og direkte erfaring med innvandrere samsvarer med denne indirekte fremstillingen, kan man i lys av Gerbner et al. (2006) betegnelse *resonance* anta at eksponering av NRK-dagsrevyen kan resultere i en «dobbel dose» av effekten og dermed styrke kultivasjonen. Dette innebærer at personer som har personlig kontakt med innvandrere og samtidig eksponeres for NRK-dagsrevyen, blander den direkte og indirekte informasjonen om hverandre hvor informasjonens opphav kan bli uklart. Sagt på en annen måte blander man den medierte erfaringen med de objektive og virkelige erfaringene. Når flere informasjonskilder gir positive inntrykk av innvandrere, er det grunn til å anta at dette i større grad vil påvirke følelsene positivt. Motsatt kan man også anta at negative direkte erfaringer med innvandrere kan bli forsterket av personer som daglig konsumerer TV2-nyhetene, ettersom TV2-nyheter tilsynelatende har programinnhold som kan bidra til kaldere uttrykte følelser til innvandrere. Likevel, som det fremgår i studien fra

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

holdningsundersøkelsen til Statistisk sentralbyrå, opplever de fleste kontakten med innvandrere som hovedsaklig positiv (Blom 2013: 18).

For å oppsummere, funn i denne studien indikerer at nyhetsmedier har en betydning for nordmenns uttrykte følelser til innvandrere fra land sør i Asia og til innvandrere fra land i Midtøsten. Basert på summen av tidligere innholdsanalyser, og funn i mine analyser, kan det virke som om personer som i større grad eksponeres for nyhetsmedier kultiverer noe av innholdet og tolkningsrammene nyhetsmediene tilbyr. Forskjeller i uttrykte følelser mellom de som konsumerer NRK-dagsrevyen og TV2-nyhetene illustrerer at representasjonen av innvandrere kan være avgjørende for en påvirkning på mottakerne. Jeg finner likevel ikke at nyhetsmedier forklarer forskjellene i uttrykte følelser mellom innvandrere fra land sør i Asia og innvandrere fra land i Midtøsten. Likevel mistenker jeg at nyhetsmedier kan ha en latent funksjon i meningsproduksjonen i befolkningen, uten at eksponeringsmålet i denne studien fanger opp en slik eventuell påvirkning. Som ved andre tverrsnittundersøkelser som undersøker mediepåvirkning, er det flere usikkerhetsmomenter knyttet til påvirkningsprosessen. Det er derfor vanskelig å gi udiskutable svar når det gjelder hvor stor rolle nyhetsmedier har for befolkningen. Jeg vil likevel argumentere for at nyhetsmedier tilsynelatende har en sentral rolle i påvirkning på befolkningens følelser og holdninger til innvandrere og til spesifikke innvandrergupper, enten påvirkningen er direkte eller indirekte i form av en latent informasjonskilde. Avslutningsvis vil jeg derfor oppfordre til å inkludere mål på eksponering av medier eller nyhetsmedier i undersøkelser av befolkningens følelser eller holdninger til innvandrere, ettersom media for mange blir en sentral informasjonskilde som kan forklare forskjeller i opinion.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Referanseliste

- Aalberg, T. Iyengar, S. og Messing, S. (2012): Who is a «Deserving» Immigrant? An Experimental Study of Norwegian Attitudes. *Scandinavian Political Studies*, 35 (2), 97-115, DOI:10.1111/j.1467-9477.2011.00280.x
- Aalberg, T. og Elvestad, E. (2012): *Mediesosiologi*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Adoni, H. og Mane, S. (1984): Media and the social construction of reality. Toward an integration of theory and research. *Communication Research*, 11, 323-340
- Aldridge, A. (2006): Chapter 6 Religion. I Payne, G. (edt.) *Social divisions. 2nd edition*, New York: Palgrave Macmillan, 133-154
- Allern, S. (1996): *Kildenes makt: ytringsfrihetens politiske økonomi*. Oslo: Pax forlag
- Alwin D. F. (1997): Feeling Thermometers Versus 7-Point Scales. Which Are Better? *Sociological Methods and Research*, 25 (3), 318-340
- Akbarzadeh, S. og Smith, B. (2005). The Representation of Islam and Muslims in the Media (The Age and Herald Sun Newspapers) *School of Political and Social Inquiry*. Hentet 04.04.2014 fra http://asiainstitute.unimelb.edu.au/___data/assets/pdf_file/0008/571625/akbarzadehislam-media.pdf
- Bisin, A. Vierder, T., Patacchini, E. og Zenou Y. (2008): Are Muslim Immigrants Different in Terms of Cultural Integration? *Journal of the European Economic Association*, 6 (2/3) 445-456
- Blénesi, E. (2003): Peace Education: Learning about the Self and the Other. I Wintersteiner, W., Spajić-Vrkaš, V. og Teutsch, R. (eds.) *Peace Education in Europe. Visions and experiences*. New York: Waxman Publishing Co., 104-123
- Blom, S. og Henriksen, K. (2008). Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006, Rapport 5, *Statistisk Sentralbyrå*, Hentet 28.04.2014 fra http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200805/rapp_200805.pdf
- Blom, S. (2011). Holdninger til innvandrere og innvandring 2011. Rapport 41, *Statistisk Sentralbyrå*. Hentet 28.04.2014 fra http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201141/rapp_201141.pdf
- Blom, S. (2013). Holdninger til innvandrere og innvandring 2013. Rapport 64, *Statistisk Sentralbyrå*. Hentet 13.05.2014 fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og->

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

[publikasjoner/_attachment/154475?_ts=142fff59d60](#)

- Boomgaarden, H. G. og Vliegenthart, R. (2009): How news content influences anti-immigration attitudes: Germany, 1993-2005, *European Journal of Political Research*, 48 (4), 516-542
- Bryant, J. og Zillman, D. (2002): *Media Effects. Advance in Theory and Research*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Burns, P og Gimpel, J. G. (2000): Economic Insecurity, Prejudicial Stereotypes and Public Opinion on Immigration Policy, *Political Science Quarterly*, 115 (2), 201-25.
- Dixon, T. L. og Linz, D. (2000): Overrepresentation and underrepresentation of African Americans and Latinos as lawbreakers on television news. *Journal of Communication*, 50 (2), 131-154, DOI: 10.1111/j.1460-2466.2000.tb02845.x
- Doob, A. N. og Macdonald, G. E. (1979): Television viewing and fear of victimization: Is the relationship causal? *Journal of Personality and Social Psychology*, 37 (2), 170-179
doi:[10.1037/0022-3514.37.2.170](https://doi.org/10.1037/0022-3514.37.2.170)
- Dustmann, C. og Preston, I. P. (2007): Racial and Economic Factors in Attitudes to Immigration. *The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy*, 7 (1)
- ECRI 2009:4. ECRIs Rapport om Norge (fjerde overvåkingssyklus) European Commission against Racism and Intolerance, 1-77. Hentet 02.03.2014 fra
<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Norway/NOR-CbC-IV-2009-004-NOR.pdf>
- Eide, E. og Simonsen A. H. (2007): De vanskelige journalistiske valgene. I *Innvandrere i norske medier: Medieskapt islamfrykt og usynlig hverdagsliv*, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 47-53
- Eikemo, T. A. og Clausen, T. H. (2012): *Kvantitativ analyse med SPSS. En praktisk innføring i kvantitative analyseteknikker*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag
- Einarsen, K. J. (2013): Opplæring av innvandrere i norsk og samfunnskunnskap: Språket – første skritt mot integrering. *Samfunnspeilet*, 5/2013
- Emanuelson, R. (1995). *Nyhetene på skjermen : en komparativ innholdsanalyse av Dagsrevyen og TV2 nyhetene*. Master thesis. Hentet 06.06.2014 fra
<https://www.duo.uio.no/handle/10852/27408>
- Falkenberg, V. og Nilsen, K. (2009): Lite brukt som kilder. I *Innvandrere i norske medier:*

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

- Medieskapt islamfrykt og usynlig hverdagsliv*, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 35-45
- Frost, D. (2008): Islamophobia: examining causal links between the media and «race hate» from «below». *The International Journal of Sociology and Social Policy*, 28 (11/12), 564-578
- Garvik, O. og Jupskås, A. R. (2014). Fremskrittspartiet. *I Store Norske Leksikon*. Hentet 07.06.2014 fra <http://snl.no/Fremskrittspartiet>.
- Gerbner, G., Gross L., Morgan, M. og Signorielli N. (1986): Living With Television: The Dynamics of the Cultivation Process. I Bryant J. og Zillman D. (eds.), *Perspectives on Media Effects*. New Jersey: Lawrence Erlbaum. 17-40.
- Gerbner, G. (1998): Cultivation Analysis: An Overview. *Mass Communication & Society*, 1 (3/4), 175-194
- Gerbner, G., Gross, L. Morgan, M. og Signorelli, N. (2006): The «Mainstreaming» of America: Violence Profile No. 11. *Journal of Communication*, 30 (3), 10-29, DOI: 10.1111/j.1460-2466.1980.tb01987.x
- Gilliam Jr, F. D., Valentino, N. A. og Beckmann, M. N. (2002): Where You Live and What You Watch: The Impact of Racial Proximity and Local Television News on Attitudes About Race and Crime. *Political Research Quarterly*, 55 (4), 755-780
- Giske, T. (2006). *Mer kultur – et bedre flerkulturelt samfunn*. Kronikk i Aftenposten 09.03.2006
- Green, E.G. T. (2009): Who Can Enter? A Multilevel Analysis on Public Support for Immigration Criteria across 20 European Countries. *Group Processes & Intergroup Relations*, 12 (1), 41-60
- Hamilton, L. C. (1992): Regression With Graphics. A Second Course in Applied Statistics. California: Wadsworth Inc.
- Hirsch, P. M. (1980): The «Scary World» of the Nonviewer and Other Anomalies. A Reanalysis of Gerbner et al.'s Findings on Cultivation Analysis Part 1. *Communication Research*, 7 (4), 403-456
- Helbling, M. (2008). Islamophobia in Switzerland: A New Phenomenon or A New Name for Xenophobia? Hentet 22.01.2014 fra http://www.unil.ch/files/live/sites/issrc/files/shared/8._Telechargement/Colloque_de

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

[Recherche/Helbling_2010_Islamophobia.pdf](#)

- Héricourt, J. og Spielvogel, G. (2012): How beliefs about the impact of immigration shape policy preferences: Evidence from Europe. *Economic Papers from University Paris Dauphine*, 123456789/9773, Paris Dauphine University
- Hernes, G. (1978): Det mediavridde samfunn. I kompendium *SOS 3503 Kultur- og mediesosiologi*. Trondheim: Kompendieforlaget
- Hooghe, M., Reeskens, T., Stolle, D. og Trappers, A. (2009): Ethnic Diversity and Generalized Trust in Europe. A Cross-National Multilevel Study. *Comparative Political Studies*, 42 (2), 198-223
- Høydahl, E. (2014). *Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i Drammen*. Rapport 23, Statistisk Sentralbyrå. Hentet 04.07.2014 fra http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/182519?_ts=14691094ba0
- IMDI 2009a: *Innvandrere i norske medier: Medieskapt islamfrykt og usynlig hverdagsliv*, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, hentet 24.01.2014 fra http://www.imdi.no/Documents/Rapporter/IMDI_Aarsrapport_2009_hele.pdf
- IMDI 2009b: *Innvandrere i norske kommuner. Demografi, levekår og deltakelse i arbeidsstyrken*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, hentet 16.02.2014 fra <http://www.imdi.no/nnNO/Kunnskapsbasen/Innholdstyper/Rapporter/2009/Innvandrere-i-norske-kommuner-Demografi-levekar-og-deltakelse-i-arbeidsstyrken/>
- Iyengar, S. og Hahn, K. S. (2009): Red Media, Blue Media: Evidence of Ideological Selectivity in Media Use. *Journal of Communication*, 59 (1), 19-39
DOI: 10.1111/j.1460-2466.2008.01402.x
- Jacobsen, M. H. og Kristiansen, S. (2002): *Erwing Goffman. Sociologien om det elementære livs sociale former*. København: Hans Reitzels Forlag
- Jaspal, R. og Cinnrella, M. (2010): Media representations of British Muslims and hybridised threats to identity. *Contemporary Islam*, 4 (3), 289-310
- Jenssen, A. T. og Engesbak H. (1994): The Many Faces of Education: why are people with lower education more hostile towards immigrants than people with higher education? *Scandinavian Journal of Education Research*, 38 (1), 33-50
DOI:10.1080/0031383940380103
- Kamalipour, Y. R. (1995): *The U.S Media and the Middle East: Image and Perception*.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Connecticut: Praeger Publishers

Kleven, Ø. (2001). Nyhetskanaler blant velgere og hjemmesittere. *Samfunnsspeilet*, 15 (6), 28-34. Hentet 03.04.2014 fra

<http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/179403/1/Kap5-Kleven.pdf>

Korsnes, O. (2008): *Sosiologisk leksikon*. Oslo:Universetetsforlaget, 189-190

Kværne, P. (2012a). Religion i India. *Store Norske Leksikon*. Hentet 06.08.2014

http://snl.no/Religion_i_India

Kværne, P. (2012b). Religion på Sri Lanka. *Store Norske Leksikon*. Hentet 06.08.2014 fra

http://snl.no/Religion_p%C3%A5_Sri_Lanka

Lee, M. J., Bichard, S. L., Irely, M. S., Walt, H. M. og Carlson, A. J. (2009): Television Viewing and Ethnic Stereotypes: Do College Students Form Stereotypical Perceptions of Ethnic Groups as a Result of Heavy Television Consumption? *Howard Journal of Communications*, 20 (1), 95-110. DOI:10.1080/10646170802665281

Leraand, D. (2013a). Saudi Arabia. *Store Norske Leksikon*. Hentet 07.08.2014 fra

<http://snl.no/Saudi-Arabia>

Leraand, D. (2013b). Kuwait. *Store Norske Leksikon*. Hentet 07.08.2014 fra

<http://snl.no/Kuwait>

Lindstad, M., og Fjeldstad, Ø. (1999): *Pressen og de fremmede*. Kristiansand: IJ-forlag

Lubbers, M., Scheepers, P. og Vergeer, M. (2000): Exposure to Newspapers and Attitudes toward Ethnic Minorities: A Longitudinal Analysis. *Howard Journal of Communications*, 11 (2), 127-142

Mayda, A. M. (2005). International migration: a panel data analysis of economic and non-economic determinants, *IZA Discussion Papers, No. 1590*. Hentet 22.01.2014 fra

<http://www.econstor.eu/bitstream/10419/33295/1/487094530.pdf>

Merskin D. (2004): The Construction of Arabs as Enemies: Post-September 11 Discourse of George W. Bush. *Mass Communication & Society*, 7 (2), 157-175

Morgan, M. og Shanahan, J. (2010): The State of Cultivation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 54 (2), 337-355. DOI: 10.1080/08838151003735018

NOU 1995: 12. *Opplæring i et flerkulturelt Norge*. Kunnskapsdepartementet

NOU 2004: 20. *Ny utlendingslov*. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet.

NOU 2008: 14. *Samstemt for utvikling?* Utenriksdepartementet

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

- OECD 2010. Public Opinions and Immigration: Individual Attitudes, Interest Groups and the Media. *International Migration Outlook*, part 3, 115-156
- Peretz, D. (1994): *The Middle East Today*. Connecticut: Praeger Publishers
- Ringdal, K. (2001): *Enhhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget
- Savelkoul, M., Scheepers, P., Tolsma, J. og Hagendoorn, L. (2011): Anti-Muslim Attitudes in The Netherlands: Test of Contradictory Hypotheses Derived from Ethnic Competition Theory and Intergroup Contract Theory. *European Sociological Review*, 27 (6), 741-758
- Scheufele, D. A. og Tewksbury, D. (2007): Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models. *Journal of Communication*, 57, 9-20
DOI:10.1111/j.1460- 2466.2006.00326.x
- Schwebs, T. og Østbye, H. (2007): *Media i Samfunnet*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Shasheen, J. G. (1985): Media Coverage of the Middle East: Perception and Foreign Policy. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 485, 160-175
- Sheridan, L. P (2006): Islamophobia Pre- and Post- September 11th, 2001. *Journal of Interpersonal Violence*, 21 (3), 317-336, doi: 10.1177/0886260505282885
- Shrum, L. J. og Bischak, V. D. (2001): Mainstreaming, Resonance, and Impersonal Impact. Testing Moderators of the Cultivation Effect for Estimates of Crime Risk. *Human Communication Research*, 27 (2), 187-215
- Sides, J. og Citrin, J. (2007): European Opinion About Immigrants: The Role of Identities, Interests and Information. *British Journal of Political Science*, 37, 477-504
DOI:10.1017/S0007123407000257 P
- Statistisk Sentralbyrå (2012). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Tabell, hentet 06.05.2014 fra <http://www.ssb.no/a/kortnavn/innvbef/tab-2012-04-26-04.html>
- St.meld. nr. 6 (2012-2013). *En helhetlig integreringspolitikk*. Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet
- Strabac, Z. og Listhaug, O. (2008): Anti-Muslim prejudice in Europe: A multilevel analysis of survey data from 30 countries. *Social Science Research*, 37 (1), 268-286,
DOI: 10.1016/j.ssresearch.2007.02.004
- Strabac, Z. og Aalberg, T. (2011): Measuring Political Knowledge in Telephone and Web

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

- Surveys: A Cross-National Comparison. *Social Science Computer Review*, 29 (175)
DOI: 10.1177/0894439310371340
- Strabac, Z., Thorbjørnsrud, K. og Jenssen, A. T. (2012): News Consumption and Public Opposition to Immigration across Countries. I Aalberg, T. og Curran, J. (eds.) *How Media Inform Democracy. A Comparative Approach*, New York: Routledge,
- Strabac, Z., Aalberg, T. og Valenta, M. (2013): Attitudes towards Muslim Immigrants: Evidence from Survey Experiments across Four Countries. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 40 (1), 100-118. DOI 10.1080/1369183X.2013.831542
- Tronstad, K. R. (2009). Opplevd diskriminering blant innvandrere med bakgrunn fra ti ulike land. Rapport 47, Statistisk Sentralbyrå, hentet 18.06.2014 fra http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200947/rapp_200947.pdf
- Tvedt, K. A. og Ryste, M. E. (2014). Stortingsvalget 2009. *Store Norske Leksikon*. Hentet 06.05.2014 fra http://snl.no/Stortingsvalget_2009
- Vogt, K. (2013). Religion i Irak. *Store Norske Leksikon*. Hentet 06.06.2014 fra http://snl.no/Religion_i_Irak
- Vogt, K. (2014). Islam. *Store Norske Leksikon*. Hentet 06.06.2014 fra <http://snl.no/islam>
- Wanta, W., Golan, G. og Lee, C. (2004): Agenda Setting and International New: Media Influence on Public Preceptions of Foreign Nations. *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 81 (2), 364-377
- Weaver, D. H. (2007): Thoughts on Agenda Setting, Framing, and Priming. *Journal of Communication*, 57, 142-147
- Yakushko, O. (2009): Xenophobia and prejudice: understanding attitudes toward recent immigrants. *The Counseling Psychologist*. 37 (1) 36-66,
DOI:10.1177/0011000008316034

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Appendiks A

Tabell A1. Paret t-test: Forskjellen mellom ulike gjennomsnitt.

	Forskjell		Std. feil gjennomsnitt	t	df	Sig. (2-halet)
	Gjennomsnitt	Standard Avvik				
Innvandrere generelt						
– Sør Asia	-4,984	16,630	0,551	-9,044	910	,000
Innvandrere generelt						
– Midtøsten	13,254	16,348	0,539	24,575	918	,000
Sør Asia						
– Midtøsten	18,211	19,813	0,657	27,733	909	,000

Tabell A2. Rotert komponent matrise

	Komponent		
	1	2	3
Termometer – Innvandrere	,826		
Termometer – Sør-asia	,716		
Termometer - Midtøsten	,806		
Termometer – Asia		,454	
Termometer – Mexico		,652	
Følelser til økt innvandring – Sint			,842
Følelser til økt innvandring – Redd			,767
Følelser til økt innvandring – Nervøs			,726
Følelser til økt innvandring – Raseri			,850
Følelser til økt innvandring – Positiv			-,636
Følelser til økt innvandring – Stolt			-,476

Merk: Faktorer som lader lavere enn 0,35 er ekskludert, samt variabler som lader over 0,30 på flere enn en komponent. Uavhengig av antall faktorer og inkludering av faktorer, illustrerte matrisen at de tre termometerne merket rødt, lader høyt på samme komponent.

Uttrekkingsmetode: Principal component analysis.

Roteringsmetode: Varimax med Kaiser Normalization.

NYHETSMEDIER OG INNVANDRERE

Tabell A3. Test av multikolaritet.

	Toleranse
Aviser	,751
NRK-dagsrewyen	,513
TV2-nyhetene	,662
Kvinne	,951
Urban	,929
Høyere utdanning < 4år	,925
Høyere utdanning > 4år	,921
Alder	,019
Alder Kvadrert	,020
Fremskrittspartiet (FRP)	,642
Høyre (H)	,740
Venstre (V)	,902
Kristelig folkeparti (KRF)	,895
Senterpartiet (SP)	,882
Sosialistisk venstreparti (SV)	,842
Rødt (R)	,940
Andre partier	,947
Stemte ikke	,764

Tabell A4. Utregning av T-verdi (Kalkulert basert på formel)

	B	SE	T-verdi
NRK – Sør Asia	2,345	0,674	
NRK – Midtøsten	1,464	0,698	
Kalk. Differanse	0,881	0,970	0,908

	B	SE	T-verdi
FRP – Sør Asia	-9,472	2,095	
FRP – Midtøsten	-13,277	2,114	
Kalk. Differanse	3,805	2,976	1,279

Formel for utregning av T-verdi:

$$T\text{-verdi} = B_{\text{diff}}/SE_{\text{diff}}$$

For å finne standarderror av forskjellene mellom koeffisientene ble følgende formel benyttet:

$$SE_{\text{diff}} = \sqrt{SE^2_{\text{VariabelAnalyse1}} + SE^2_{\text{VariabelAnalyse2}}}$$